

DOMOVINA

Oglaš:

za 1 mm x 60 inercialnega stolpiča mali Din 0-20, srednji D 0-30, poslane, posmrtnice i. reklame D 0-50.

Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva o. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno Din 1.—, četrletno Din 3.—, polletno Din 6.—, celoletno Din 12.—.

Razdelitev Slovenije v dve oblasti

Zakonodajni pododbor narodne skupščine je preteklo sredo določil mejo med ljubljansko in mariborsko oblastjo.

K ljubljanski oblasti bo spadalo vse dosedanje ozemlje bivše Kranjske, ki je ostalo pod Jugoslavijo, razven tega pa še sodni okraji brežiški, sevniški in laški od bivše Štajerske. Cabar na kranjsko-hrvatski meji se bo vprašal, če hoče pripasti ljubljanski oblasti. Vsi kraji Spodnje Štajerske, ki ležijo severno od ljubljanske oblasti, bodo tvorili mariborsko oblast, v kateri bodo tudi še oni deli Koroške in pa Prekmurja, ki so pripadli naši državi. Le Dolnja Lendava v Prekmurju se bo odcepila od mariborske oblasti ter priklopila medjimurski oblasti.

Kakor je videti, gre zakonodajno delo v skupščini pridno od rok in to navzlic vsemu kričanju in zabavljanju od strani klerikalcev, radičevcev in drugih elementov, ki bi radi imeli v državi namesto reda samo nered in zmedo. Ko bodo meje vseh oblasti določene, kar je pričakovati v kratkem času, in ko bo tudi natančno opredeljeno, kakšne pravice bodo pripadale zastopom v oblastih, se bodo lahko takoj nato izvedle volitve v oblasti po celi državi.

Ze danes lahko rečemo, da bodo oblasti imele pravzaprav še večji delokrog, kakor so jih imele v Avstriji svoj čas dežele. Gledali pa bomo, da bodo volilni red in poslovnik za te oblastne zbornice in odbore boljše, kakor so pa bili tozadevni zakonski predpisi za avstrijske dežele. Še vsi se z žalostjo spominjamo tistih časov, ko so po avstrijskih deželnih zbornicah divjale obstrukcije in ko so se gospodje deželni poslanci med seboj prerekali in psovali za prazen nič, namesto da bi kaj dobrega delali za ljudstvo. Na Štajerskem so bili Slovenci pravzaprav brez deželne zbornice, ker so tamkaj komandirali in o vsem odločali samo Nemci. Vse, kar so menda tekoma desetletij Slovenci v graškem deželni zboru dosegli, je bila meščan-

ska šola v Zalcu ter kmetijska šola v St. Jurju ob juž. žel. Drugače so pa bile drobtine, ki so padale z nemške mize, zelo drobne in pa grenke.

Na bivšem Kranjskem so vladali klerikalci in gospodarili tako, da bodo še bodoči rodovi plačevali njihove dolgove za švicarske krave in drugo zavoženo gospodarstvo. Prave pa klerikalci v deželni odbor in v deželni zbor sploh niso nobene poznali in niso prav nič drugače vladali nad neklerikalnim prebivalstvom v deželi, kakor so vladali na Štajerskem Nemci nad Slovenci.

Kakor hitro bodo volitve v oblastne odbore in zbornice izvršene, se bo tudi nehala klerikalna gonja za avtonomijo, kajti avtonomija bo tako velika v teh zastopih, da bodo klerikalci v par mesecih pokazali, da še za njo niso dovolj sposobni. Ravnotako bo tudi na Hrvatskem, kjer bodo menda štiri oblasti. Ako bodo hoteli Hrvatje kaj dobrega storiti za kmeta in obrtnika, bodo morali pridno prijeti pri oblastnih zastopih za delo. Do sedaj so samo še kričali in vpili, kar sicer res dobro znajo, vendar pa se bo to moralo nehati, ker bo drugače začel govoriti pravi kmet na Hrvatskem.

Razume se, da od oblasti tudi ne smemo pričakovati samo dobrih stvari. Pripravljeno moramo biti, da bodo z njimi narasli za davkoplačevalce novi stroški, kajti vsak oblastni zbor bo imel tudi pravico, sklepati nekaj novih davkov in raznih doklad. Ako bo pri nas volilstvo tako nespametno kakor je bilo v bivši Avstriji, da je šlo samo v klerikalne klavnice, potem moramo z bojznijo gledati na bodoče oblasti, kjer bodo klerikalci z velikim mojstrstvom navijali nove davčne vijake.

Na vsak način je treba začeti že danes misliti na sestavo oblastnih zastopov ter že sedaj poučevati ljudi o njihovi dobri in slabi strani, da bodo vedeli pri volitvah za nje vreči kroglice v pravo volilno skrinjo.

Izenačenje neposrednih davkov v državi

Beograd, 21. febr.

Enakopravnost državljanov je najbolj vidna, če so v državi največje pravice in največje dolžnosti pravično in enakomerno porazdeljene. Zato ni čudno, da povzročajo v Jugoslaviji davčni vijak toliko strupene kritike ne samo zaradi močnega pritiska, marveč zlasti zaradi neenakosti pritiska v eni ali drugi pokrajini. Vsaka pokrajina meni, da plača največ davka in da drugod sploh ne plačujejo davkov, ali pa le prav malo.

Veliko resnice je na tem instinktivnem občutku državljanov; saj je pa bila naša nova država sestavljena iz toliko različnih zemelj, s tako različno zakonodajo, da ni čudno, ako bo preteklo še mnogo let, predno bodo vsi zakoni izenačeni ter tako izenačene vse pravice in dolžnosti državljanov.

Davčni zakoni in davčni sistemi so brezdvomno zakonski predpisi, ki režejo najgloblje in vsaj najbolj vidno v meso državljanov. In v Jugoslaviji nimamo nič manj kot pet različnih davčnih sistemov z zelo velikimi razlikami v načinu in višini obdačevanja. V Sloveniji in Dalmaciji velja avstrijski sistem, ki je danes brezdvomno najkrutnejši. Na Hrvatskem in v Vojvodini imajo madžarski sistem. Poleg teh so še srbijski, črnogorski in bosanski davčni sistemi po katerih se danes pri nas obdačuje.

Da se vprašanje neposrednih davkov in njih enakomerno porazdelitve na državljane čim preje na splošno zadovoljnost prebivalstva reši, je sklical finančni minister dr. Kumanud pri finančnem ministru komisijo priznanih strokovnjakov na polju davčne zakonodaje iz vseh pokrajin. Kot prvo nalogo ji je naročil izdelati načrt, po katerem naj bi se višina davkov v vseh pokrajinah izenačila na podlagi obstoječih davčnih zakonov. Druga njena

naloga naj bi bila izdelati za Jugoslavijo en sam enoten zakon o neposrednih davkih.

Komisija je sedaj končala prvo nalogo. Po dolgi razpravi, katere se je udeležila cela vrsta najboljših teoretikov in starih politikov, je prišla do zaključka, da izenačenje davkov na podlagi obstoječih različnih davčnih sistemov sploh ni mogoče izvesti. Tako davčno obremenitev niti abstraktno ne bi bilo mogoče računsko ugotoviti, kaj šele praktično, ko zavisi neposredno obdačenje od nešteti konkretnih prilik in okolnosti. Tudi bi bil uspeh takega poskusa izenačenja davkov zelo dvomljive vrednosti, ker bi se z njimi na novo začele razprave, pojavili dvomi o enakosti in pravičnosti ter vneli boji za izboljšanje. Komisija je iz teh razlogov izročila ministru za finance utemeljeno mnenje, da je iz političnih, fiskalnih in drugih razlogov najboljša, da se delno izenačenje davčnih bremen popolnoma opusti ter raje takoj izdela enoten davčni zakon za vso državo.

Ako bo finančni minister, odnosno ministrski svet sprejel ta predlog komisije, se bo komisija takoj lotila izdelave zakonskega načrta o uvedbi enotnega davčnega sistema za vso državo. Sodeč po duhu, ki vlada v komisiji, bo tvoril brččas bosanski zakon o neposrednih davkih podlago za sestavo novega enotnega finančnega zakona.

Sedaj bi bil čas, da bi se tudi ljudje iz Slovenije oglašili s svojimi nasveti in predlogi glede izenačenja davčnega sistema, da ne bodo zopet šele potem vpili in razsajali, ko bo že davčni eksekutor rubil po — novem enotnem davčnem zakonu.

—/—

Nekaj za župane in odbornike

Delazmožnost občinskih odborov.

Po zadnjem prenovljenju občinskih odborov se tu in tam pojavljajo težkoče in se župan pritožuje, da mu ne uspe reševati kake zadeve, ki jo spravi na dnevni red, ker mu opozicija prepreča sklepčnost sej.

Ker je prišlo po novem volilnem redu v občinske odbore skoro povsod več strank, seveda rada poizkuša manjšina tu iz stvarnih opravičljivih razlogov, tam zopet iz gole nagajivosti preprečiti sklepanje odbora. Malokje ima «vladna večina» toliko odbornikov, da ne bi bila izpostavljena trajni ali začasni delazmožnosti. Ker je za sklepčnost odbora predpisana navzočnost vsaj dveh tretjin odbornikov, je zadosti, da se v trenutku, ko ima priti na glasovanje kaka kočljiva zadeva, odstrani ena tretjina odbornikov, pa zadeva ostane nerešena. Nekateri župan si potem ne zna pomagati iz zagate radi tega, ker ne pozna dovolj natanko predpisov občinskega reda, ali pa nima dovolj energije, da bi strahoval uporno manjšino, tako da vkljub zadostni večini, ki jo ima za predmet, ne privede zadeve do rešitve.

Tu je treba, da se župan poslužuje sredstev, ki mu jih nudi občinski red. Kakor hitro vidi, da mu manjšina namerava preprečiti sklepanje o kaki zadevi z odsotnostjo ali odstranitvijo pred glasovanjem, naj bo že

naprej toliko previden, da spravi stvar na dnevni red na ta način, da pošlje vsem odbornikom pismeno vabilo na odborovo sejo, v katerem navede vse predmete posvetovanja. Če skušajo uporni odborniki preprečiti sklepanje o katerem izmed predmetov dnevnega reda s tem, da jih ni bilo k seji ali pa so se odstranili pred glasovanjem (ako imajo enega več kot tretjino odbornikov v svoji uporniški sredi), naj župan njih odsotnost ali odhod da zabeležiti v zapisnik ter skliče takoj z istim dnevnim redom novo sejo, če treba, že na prihodnji dan. Pismeno vabilo z istim dnevnim redom naj takoj da dostaviti zopet vsem odbornikom, (za namestnike veljajo v smislu novega volilnega reda oni kandidati, ki neposredno slede izvoljenim odbornikom na kandidatni listi). Poleg tega je treba na vabilu z dnevnim redom tudi pripomniti, da je seja sklicana za posvetovanje o istih predmetih že v drugi in da so namestniki povabljeni v smislu § 42. odstavka 1. občinskega reda.

Ako pride uporni odbornik, njemu po vrstnem redu odgovarjajoči povabljeni namestnik ne pride v poštev, ako pa odbornika ni, nastopi dotični namestnik. Ako ni k seji ne upornih odbornikov ne njih namestnikov, ali če pred glasovanjem utečejo, je tako sklicana seja sklepčna tudi, če je navzoča samo polovica občinskega odbora. Župan naj bo v takem slučaju toliko previden, da ob otvoritvi seje ugotovi v zapisnik natančno, kdo je prišel k seji. Na ta način je županu mogoče vsako zadevo rešiti tekom 48 ur, ako ima za kak predlog vsaj polovico odbora.

Vrhutega pa ima župan pravico kaznovati uporne odbornike in njih namestnike, ki k drugi seji niso prišli, z denarno globo.

Ali je mogoče prisiliti občinskega odbornika, da odstopi?

S tem, da je prevzel kandidaturu na kandidatski listi kake stranke, je kandidat prevzel tudi obvezo, da bo ostal stranki zvest, ko bo izvoljen od njenih somišljenikov; zastavil je nekako svojo čast, da bo to obljuba izpolnjeval.

Ker pa so bili med kandidati pri raznih listah tudi ljudje, ki so takrat, ko so dali mož-besedo samo zato, da bi bili izvoljeni, držali figo v žepu ter že od vsega začetka zlorabili zaupanje ali pa se izneverili stranki kasneje iz nelepkih sebičnih vzrokov, je nastalo med tovariši, ki so ostali možje, veliko razburjenje. Pozvali so izdajalca, naj takoj odstopi, da pride na njegovo mesto namestnik iz izdajalske liste. Tu pa se je izdajnik zarogal: Odstopil pa ne bom in nihče me k temu prisiliti ne more.

Taki zgledi dajejo nauk, da je treba previdnosti in prevdarnosti takrat, ko se sestavlja kandidatska lista. Kdor je toliko nepošten, da zleze na tujo kandidatsko listo, tudi ne bo imel toliko ponosa in časti v sebi, da bi

od stranke poverjeno mesto odložil, kadar se pokaže, da se noče ravnati po njenih navodilih.

Kdaj more občinski odbornik odložiti svoje mesto?

Med občinskimi odborniki vlada marsikje pomotno mnenje, da lahko odlože svoje mesto, kadar se jim zljubi. Toda občinski red določa, da mora vsak občan, ki ima pasivno volilno pravico, izvolitev sprejeti in službo odbornika vršiti, sicer lahko občinski odbor naprosi politično oblast (sedaj pokrajinsko upravo), da ga kaznuje z denarno globo. Pogoji, ki v smislu občinskega reda opravičujejo odložitev odborniškega mesta, prihajajo z ozirom na veljavni občinski volilni red, ki predpisuje izjavo kandidatov na kandidatni listi, da izvolitev sprejmejo — le še kot pogoji za odstop, in bi bili sledeči: starost nad 60 let, telesna hiba, ki brani opravljati uradne dolžnosti, trajna huda bolehnost in dolga ali večkratna vsakoletna odsotnost z doma.

O tem, ali je odbornik, ki hoče odstopiti, svoj odstop opravičil ali ne, razsoja občinski odbor, katerega mora odstopajoči naznaniti odstop in ga podpreti z razlogi.

Amerika ni več raj

O Ameriki pravijo, da je dežela zlata. Komur gre pri nas slabo, razproda vse in «hajdi v Ameriko». Sedaj je sicer do julija po ameriškem zakonu zabranjeno priti v Ameriko, vendar jih je mnogo, ki komaj čakajo, da bi jo odjadrali preko morja in poskusili tam svojo srečo. Mnogo teh, ki si želijo Amerike, je lenuhov, ki mislijo, da se tam z lahkotnim delom zaslužijo svetli dolarji. Toda tam se mora delati, trdo delati, vse drugače nego pri nas, da se kaj zasluži. Res je tam zaslužek, ki se pa prav težko dobi, precejšen toda je tudi draginja takšna, da si more sedaj le malokdo kaj dosti prihraniti. Kakšne so sedaj razmere v Ameriki, nam spričujejo sledeči odstavki iz pisma, ki ga je pisal brat svoji sestri:

«Danes Ti hočem poročati, kako se godi meni v Ameriki. Tam doma si mislite, da gre meni bogve kako dobro tu, toda se bridko motite. Pri nas je vse polno takih, ki si morajo pasove pritegovati, ker nimajo kaj dati pod zobe. Mnogo ljudi je že končalo svoje žalostno življenje, ker niso mogli dobiti dela. Na stotisoče

je pri nas brezposelnih ljudi, ki bi šli delat za vsako še tako sramotno plačo, samo da bi kaj malega zaslužili. Toda, kaj se hoče, ko počivajo tvornice in jame. Zraven pa je še strašna draginja.

Meni se sicer še ni zgodilo, da bi ravno stradal, toda mnogo je Slovencev tu, ki jim močno kruli po trebuhu. Beda je tolika, da so se mnogi brezposelni spravili na tatvine in rop. To je že nekaj čisto navadnega in se dogaja vsak dan. Človek, ki ima kakšen novič v žepu, si ni svest življenja pri belem dnevu. Poznam tu Slovence, s katerim sva že skupaj delala pred leti. Ko je prišla sila, ker ni imel dela, se je lotil tatinskega posla, in danes ga imajo za omreženimi okni. Seveda, dokler se je dalo kaj zaslužiti, so ljudje mislili, da ne bo tu nikoli pomanjkanja, da bo vedno dovolj dela in denarja.

Zedinjene države so vtaknile svoje prste v evropsko klanje, kar je stalo mnogo denarja, in sedaj si morajo iskati vire, da pokrijejo dolgove. Tako je prišlo poleg vsega še to, da je treba plačevati nešteto vsakovrstnih davkov in taks. Seveda mora biti vse plačano. Tudi na delavce pride velik delež pri tem plačevanju. Še od zaslužka moramo plačevati takso. Po tem si lahko misliš, kako nam gre. Če ne plačaš sam, ti pa odtrgajo od plače. Če imaš uro v žepu, če imaš več obleke, kot je neobhodno potrebno, moraš plačevati takso v tej naši novi domovini, o kateri si mnogi pri vas mislijo, da se pretaka v njej mleko in smetana. Toda, naj bi že te takse in davki bili, samo da bi se dalo kaj zaslužiti. Pa kaj hočeš, kjer ni dela, ga ni, makar da se na glavo postaviš.

Napisal sem Ti sedaj, da boš vedela, kako živimo onstran široke morske luže. Žalibog še vedno tiščijo sem v Ameriko. Govoril sem zadnjič s človekom, ki je prišel pred kratkim semkaj, ter sem ga vprašal, kako je kaj doma. Dejal mi je, da bi ga Amerika nikdar ne videla, če bi vedel, kako je tu. Sploh se vidi, da je bil vsakdo, ki je prišel po vojni sem v Ameriko, navajen doma boljšega življenja. Naj torej nihče ne rine sem, tudi ne pozneje, ker sedaj po zakonu itak ne sme.»

Tako se glasijo odstavki v tem pismu. Te vrste si naj prečitajo vsi oni naši nezadovoljneži, ki za vsako malenkost rentačijo nad državo. Ako

je danes v najbogatejši državi na svetu, v državi, kjer je vrednost denarja najvišja, tako slabo, potem pač gotovo v naši Jugoslaviji ne more biti vse v najlepšem redu. Kakor lahko po tem pismu sklepamo, je v naši državi, katere bogastvo je proti ameriškemu mušica, še mnogo boljše življenje za revne sloje, nego v zlati Ameriki, v kateri se morajo plačevati vsakovrstni davki in takse še v večji meri nego pri nas.

Politični pregled

Češkoslovaški poslanik v Beogradu Kalina je obiskal te dni našega zunanjega ministra Ninčiča in mu sporočil željo češkoslovaškega ministrskega predsednika dr. Beneša, da bi se ta rad sestal z našim zunanjim ministrom Ninčičem in po možnosti z ministrskim predsednikom Pašičem. Dogovorili so se, da se vrši sestanek v Ljubljani.

Dr. Beneš pride iz Pariza in bo poročal o svojih posvetovanjih, ki jih je imel v Parizu in Londonu. Temu sestanku pripisujejo veliko važnost. Bržkone se bo govorilo tudi o možnosti razširjenja Male antante, ki obstoji sedaj iz Jugoslavije, Češkoslovaške in Rumunije, na Grško in Poljsko. Obenem se bodo vsi trije državniki posvetovali o podrobnostih

konference Male antante v Beogradu Beograjska konferenca se bo v kratkem vršila. Na ljubljanskem sestanku se bo razpravljalo tudi o tem, ali se naj k beograjski konferenci pritegnejo tudi nekatere države, ki še niso članice Male antante, a stojijo z njo v prijateljskih stikih. Predvsem prideta v poštev Poljska in Grška, ki sta že sporočili svojo željo, da se udeležita beograjskih posvetovanj in bosta tudi na mednarodni konferenci v Genovi nastopali z Malo antanto.

Nemški listi poročajo, da je italijansko zunanje ministrstvo prejelo prošnjo radičevcev, naj bi se tudi hrvatski zastopniki dopustili na genovsko konferenco.

Kakor se nadalje poroča, je italijansko zunanje ministrstvo odposlalo radičevce prošnjo v odločitev vrhovnemu svetu. Tako izgleda, da hočejo radičevci na vsak način na genovsko konferenco, kjer bi zahtevali samostojno hrvatsko državo. Skoro gotovo pa se tem veleizdajni-

kom njihova prošnja ne bo uslišala. Italija, ki je naša zakleta sovražnica, bo gotovo naredila vse, da radičevce podpre. Njej je brezdvomno vsaka zmeda v naši državi ljuba, ker se boji, da bi se naša država preveč ne okrepila.

Ravno tako je Italiji neljubo, če bi se razširila Mala antanta.

Italijanski strah pred Malo antanto se bere med vrstami v italijanskih listih, posebno, ker se vobče domneva, da je Francija z Malo antanto. Listi predbacivajo italijanskemu zunanjemu ministru, da si ni znal pridobiti vodilne vloge pri Mali antanti, s katero bo na genovski konferenci resno računati.

Francoski listi poročajo, da je na Portugalskem zopet prevrat. Po neki vesti sta državni predsednik in predsednik vlade morala pobegniti v neko trdnjavo, kjer ju čuva zvesto vajaštvo. Kaj je pravi vzrok revolucije, še ta trenotek ni znano.

Dopisi

Bučka pri Krškem. V nedeljo 12. t. m. je zabavljaj naš župnik g. Kopitar čez še ne ustanovljenega Sokola. Seveda ga nameravana ustanovitev Sokola silno peče. Ze dolgo časa nimamo mira pred župnikom. Če pride človek k maši, da bi poslušal božjo besedo, že sliši zabavljanje. Napredni listi «Domovina», «Kmetijski list», «Slovenski Narod» in «Jutro» mu silno težko ležijo na srcu in pri vsaki priliki se obregne vanje. V nedeljo, ko je končal pastirski list, je za «amen» dejal, da je bil prej v Avstriji naš škof knezoškof, duhovnik pa gospod, a sedaj da je berač. Seveda je berač, namreč takšen, ki pobira biro in denar ter boljše živi, kot mnogi kmetje, ki garajo neprestano od jutra do noči. Takšni berači, kot so mnogi duhovniki na bogatih farah, bi bili mi radi.

Trbovlje. Vsem je znano, da je «Domoljub» pisan za najneumnejši del našega naroda. Vsak odgovor bi bil torej nepotreben. Iz dobrohotnosti pa mu moramo vendar pojasniti razliko med dobrodušnim smešnjem nasprotnega samskega lahkoživca in falotskim poskusom, gmotno in službeno oškodovati nasprotnega družinskega očeta. Ta poskus bo imel sicer ravno nasprotni uspeh, vendar

A. ROJ:

Pisma klerikalnega poslanca svojemu župniku

IV.

Častiti gospod župnik! Ne vem, kaj bo! Mi, ki smo vendar pravi katoličani in imamo edino pravo vero, ne moremo priti do popolne oblasti in zapovedovanja, nasprotno, nekako potuhnjeno in prihuljeno sedimo osamljeni in silno malo nas je. Tudi Zebot, na katerega so gospod Korošec stavili vse nade, si ne upa odpreti ust in je še nekako bolj plah kakor mi. Oni dan je hotel roko poljubiti ohridskemu vladiki Velimiroviču, pa so ga g. Korošec za škrice potegnili nazaj in mu povedali, da ni katoliški škof, ampak krivoverski. Iz jeze je potem Zebot napisal za «Stražo» hudo nevoščljiv članek, ker je slišal, da ima gospod Velimirovič denar za potovanje v Ameriko, kjer obišče pravoslavne Srbe. In res, zakaj bi naša država ne dala Zebotu nekaj milijonov, da bi jo odkuril čez morje, čeprav tam nima somišljenikov, pa bi lahko po sejmih vpil: «Vse po deset!»

Ker nas je pravih Koroščevih soldatov tako silno malo, iščejo g. Korošec po Jugoslaviji zaveznikov. Neke Bunovce, potem nekaj Nemcev in Madžarov so baje že našli, dasi so bili kot minister silno hudi nanje, in zdaj pravijo, da je nekje v Jugoslaviji tudi nekaj ciganov, ki bi nam v sili tudi morda kaj pomagali. Meni ta politika sicer ne gre prav v glavo, a me je vseeno malo sram takega početja, toda gospod Korošec že vejo, kaj je prav, saj so dohtar sv. piskra.

Ko so bili še minister, so rekli, je bilo vse drugače in veliko bolje, kajti tedaj so lahko razpolagali z velikanskim denarjem in tudi drugi katoliški možje so lažje prišli do kakih jasli. Ko bi še zdaj, ko sem jaz poslanec, prišli tako daleč samo za nekaj tednov, tedaj vem, da bi takoj odložil svoj mandat, ako bi me odrinili od jasli ali ne dali kakega denarja. Pa bi že prej za svete katoliške namene kaj spravil na stran, kakor so mi oni svetovali, in če bi za mene kaj ostalo, bi bilo tudi prav, mislim.

S to nado ostajam pokorni

Janez Telebnik,
poslanec SLS.

—a:

Na pustni dan

Praktikant Petrič je bil silno vznemirjen. Njegova soseda, lepa gospica Vida, nečakinja starega profesorja Ribnika, je namreč venomer brzela po hodniku, iz kuhinje v sobo, iz sobe zopet v kuhinjo. Prenašala je različne stvari ter pri tem loputala z vrati, kakor da se ji strašno mudi. A ne le ona, tudi kuharica in gospa profesorica sta tekali hrupno semintja.

«Moj bog, kaj se je vendar zgodilo? Gotovo je profesor nagloma obolel,» je zdihoval Petrič. «Uboga Vida, kako je razburjena! Lice jej žari kakor vneto, zlati koderci pa so jej zlezli na obraz; danes je res še lepša kot sicer... kaj se je zgodilo?» se je vpraševal iznova, ko je zagledal zasopljeno Vido zopet na hodniku. Tekla je z mehkim omelcem za moko v sobo.

«O, o, debelega profesorja je menda zadela kap in ti nespametni ljudje ga bodo božali z omelcem, namesto da bi ga drgnili s krtačami. To je res preneumno!» se je jezil Petrič in dirjal razjarjen po sobi.

«Zakaj ne pošljejo po zdravnika? — Gotovo v svoji razburjenosti ne vedo pomoči... Da bi jim vsaj smel pomagati; a morda bi me odslovili, češ da sem usiljivec, ki se meša v tuje razmere.»

Pri profesorju je bilo nekaj časa ves tiho. A zopet so se burno odprla kuhinjska vrata in v sobo je skokoma tekla kuharica s kupom belih prticev na roki.

«Kaj pomenja zopet to? Menda ga grejejo z gorkimi rutami,» je razmišljal skrbni praktikant in mencial po sobi. «Kako sitno, da je kuhinja tako oddaljena od stanovanja, rute so se gotovo med potoma vse shladile. Uh, te stare podrtije, vse je tako nerodno zidano!»

Zopet vse tiho. Petrič je stopical od okna k vratom in od vrat zopet k oknu, a čuti ni bilo ničesar. Kako rad bi bil tekel k zdravniku, pomagal bi jim bil, kjerkoli bi le mogel, a nočejo ga, ne marajo deliti z njim svojega trpljenja.

Bridka žalost mu je napolnila sree.

«Saj vendar vedo, da sem doma, a nihče me ne pokliče! To boli, res boli!» je zdihoval ves žalosten Petrič.

ga prepoveduje kristjanski in celo turški Bog. To metodo je praktical samo papež Aleksander VI., ki je svoje nasprotnike zastrupljal, in še nekateri rimski «nezmotljivci» in podobni svetniki, katerim namen posvečuje sredstva in katerim pripada tudi «Domoljubov» žegnani in s Porinovicim vinom maziljeni dopisnik iz Trbovelj.

Sv. Lenart pri Laškem. Priljubljeni nam list «Domovina», ki nam prinaša od vseh krajev sveta vesele, pa tudi zanimive novice, samo iz našega kraja ne prinese niti enega dopisa, kakor da bi pri nas vsled hude zime bilo vse zamrznjeno in zaspalo. Toda temu ni tako. Tudi pri nas bedimo in kaj radi prebiramo list «Domovina», ker je veliko poučljivega in zanimivega čitanja v tem listu. Dasiravno nas gledajo naši klerikalci postrani, posebno «domoljubovke» škilijo na nas od strani kakor «kitajske kozice», si mi iz tega nič ne storimo. Nas je čim dalje več, rastemo kakor gobe po dežju. Ko sem pretečeni teden bil v Laškem po opravkih, sem videl, kako so prihajale ženske od več strani na trg in se pomikale gori proti farni cerkvi. Vprašal sem nekega moškega, zakaj danes samo ženske hodijo proti cerkvi, ali je sv. maša tako pozna. «Kaj še, ni maša», mi je odgovoril, «tisti Krajnc je povabil vse stare device, ki so zopet za «jesih» ostale, da jih bo s kakimi lažmi potolažil, da ne bodo obupale.» Nato sem se napotil proti domu. Kar srečam tudi petorico šentlenartskih devic. Takoj sem bil na jasnem, da gredo tudi iskat Krajnceve tolažbe, kajti tudi te device čaka ista usoda, da bodo ostale za «jesih». «Kam pa greste, deklinje?» sem se predrznil vprašati. Dobil sem kratek pa resen odgovor od voditeljice te petorice. «Na Laško gremo!» Bile so ponosne, kakor da bi si šle poročne obleke kupovat. Pa kaj, one ne marajo kmetskih fantov, temveč hočejo za moža uradnike. Mislim sem si: Mogoče pa gospod Krajnc ve doli v Beogradu za katerega «ledičniga» uradnika z metlo in lopato, da bi bil priličen za Emo ali za katero drugo njeno tovarišico. Mi fantje od fare ne maramo onih, ki gledajo previsoko in ki bi se nazadnje zadovoljile tudi z nami, toda nas ni. Zato si pa naj pojejo sledečo:

Prišla je pepelnica,
ostala sem s'rotica,

žalostna, brez moža,
zastonj sem ga čakala.

Nič druž'ga ne bom st'čila,
ko vrat si bom zavila:
Vzem' zlod' ljudi, k' so fovšni mi,
ne vedo, kak' se men' godi.

Gospod Krajnc bi pa tudi veliko več zaupanja dosegel pri svojih zaupnicah, če bi kateri namesto tolažbe pripeljal iz Beograda ženina. Če bo kedaj ženska volilna pravica, bi ga te njegove klerikalne ljubljence takoj izvolile za poslanca. Mi fantje šentlenartski si bomo pa zapeli takšnote:

Na Gorelcih je dosti deklet;
so stare in mlade,
vse žene bi bile rade.
Onih dobil bi lahko vseh pet.

Fant od fare.

Žalec. Tukajšnja krajevna organizacija demokratske stranke je imela 8. t. m. občni zbor pri g. V. Kukcu. V odbor so voljeni gg.: Vilko Kukec kot predsednik, A. Naprudnik kot blagajnik, R. Vrečar kot tajnik, Vizovišek, Šušterič, Brinar, Wudler in Voglar kot odborniki, Rizmal in Virant kot preglednika. Po formalnostih občnega zbora je imel nar. poslanec g. dr. Kukovec daljše poročilo o političnih razmerah. Sprejela se je sledeča resolucija: Kmečko-obrtniški program, kakor ga je razvil poslanec dr. Kukovec dne 2. februarja v Središču, odgovarja stvarnim potrebam Slovenije in pozitivne državne politike. Z ozirom na velike naloge, ki čakajo rešitve v celotni upravi države kakor tudi v administrativnih in samoupravnih enotah, smatramo enotno organizacijo vseh naprednih struj za patrijotično dolžnost vseh odgovornih mandatarjev naroda. Niti v programih niti v doseganju delovanju samostojne kmetijske, narodnosocijalne in demokratske stranke ne vidimo nepremostljivih zaprek za njih koncentracijo. Zatem je podal g. župan Vabič daljše razmotrivanje o hmeljarstvu v Sloveniji.

Ložnica pri Celju. Dne 19. februarja ob pol ene ponoči je umrl veleposestnik Ivan Nahperger v starosti 56 let. Bolezen si je nakopal v vojni. Bil je naprednjak. N. v m. p.! — V našem okraju zelo bolehalo ljudje za špansko boleznijo. Zima je zelo huda in močen sneg leži. Imeli smo že 16 stopinj Celzija pod ničlo. Prihodnjič kaj več.

— pa zopet sta se ga lotila skrb za profesorja in sočutje z lepo Vido.

«Uboga Vida, kako bo žalostna, ako jej umrje dobri stric! Pravi oče jej je bil. Oj, to se ne sme zgoditi!»

Profesorjeva vrata so se odprla iznova s hruščem, kakor blisk je švignila Vida po hodniku v kuhinjo. Petriču je vztrepetalo srce. Niti minute ni mogel mirovati.

«Kaj bi dal, ko bi le vedel, kaj se je zgodilo ubogemu profesorju! Bledega... mrtvega vidim pred seboj... Morda pa vendar mislijo, da me ni doma, a jaz sem tako nespameten ter se skrivam za zaveso. Okno odprem, da me vidi gospica, ko pojde zopet v sobo.»

Precej časa je stal Petrič pri odprtem oknu ter čakal. Toda Vide ni bilo. Bila je huda zima, a nervozni praktikant ni čutil mraza, kajti vse njegovo mišljenje in čustvovanje je bilo pri siroti Vidi; čutil je le bridko žalost vsled nesreče, ki jo je zadela; videl jo je v duhu vroče plakati in zdihovati.

«Morda se je v bolesi onesvestila. Čuj — kaj je to? — Ali ne joka nekdo?... Nič več ne morem vzdržati, k njej moram, moram pomagati njej

in ubogemu profesorju, ako je sploh kaka pomoč še mogoča.»

Odprl je urno vrata, a skoraj bi bil butnil ob Vido, ki je prihitela prav isti hip z veliko skledo v rokah.

«Pardon! Hiteti moram, da se mi ne prehladi,» je dejala ter izginila za vrata.

Petrič je obstal osupljen na mestu.

«Kaj je rekla? Da se ne prehladi? Kdo?»

«Kajne, gospod doktor, kako te-kam semintja» se je oglasila Vida že zopet za Petričevim hrbtom. «Bala sem se, da se mi testo ne prehladi, zato sem tako dirjala poprej.»

«Kaj pa se je, za božji čas, vendar zgodilo, gospica?»

«I kaj naj bi se bilo zgodilo! Pustni terek je — krofe delamo!»

TO SO NORCI!

Ribničan Tone je stal kot avstrijski vojak na straži v Karpatih. Kar pade blizu njega granata iz ruskega topa. Naš Tone ostrmi.

Ko pa zasliši novo topovsko grmenje, ogorčen zakriči: «Ali ste norci, ali ne vajste, da so ljudje tjukaj?»

Šoštanj. Dne 12. t. m. se je vršil tukaj občni zbor JDS., na katerem je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik g. Matija Marinček, notar v Šoštanju, podpredsednik g. Martin Vrečko, učitelj v Šoštanju, blagajnik g. Josip Drevenšek, sodni oficial v

Šoštanju, odborniki gg. dr. Branko Žižek, zdravnik v Velenju in gđc. Gusta Janežič, učiteljica v Šoštanju, pregledovalca računov gg. Ivan Zupan, postajenačelnik in Ivan Verdnik, oba v Šoštanju.

Kmetijski glasnik

NAŠA SAMOPOMOČ IN ZADRUŽNIŠTVO.

Lep pregovor, na katerega se kmetovalci večkrat sklicujejo, se glasi: «Pomagaj si sam in Bog ti pomore». Res je tako! Če si ne bo vedel gospodar sam pomagati pri svoji kmetiji, potem je revež. Sam se mora pobrigati in skrbeti, da prideluje dosti raznih pridelkov potrebnih za dom in za prodajo, da redi dosti živine itd. itd. Biti mora razen tega skrben, priden, varčen itd., sploh mož na svojem mestu, da bo šlo gospodarstvo prav izpod rok.

Ali v mnogih slučajih mu je vendar le treba tudi pomoči drugih kmetovalcev, da bo delo uspešno. Vzemimo n. pr. škodo, ki jo povzročajo črvi (ogrci) in miši po naših njivah. Vprašam, kaj zmore v tem slučaju posamezen gospodar napram tem nevarnim škodljivcem na polju? Toliko kakor nič! Nepregledna je škoda, ki jo delajo ti skriti sovražniki pod zemljo našim pridelkom! In koliko dobrega bi se lahko doseglo, ako bi si kmetovalci podali roke za skupen boj proti tem škodljivcem! Koliko več bi se lahko pridelalo po naših njivah in travnikih!

Pa pogledimo dalje! Glede reje potrebnih plemenjakov smo danes še zelo na slabem in trpi vsled tega vsa naša živinoreja. Vsa ta reja visi takorekoč v zraku in je danes bolj slučajna kakor ne, izvzemši na velikih posestvih. Časih imamo bika v bližnji okolici, časih ne, enkrat je dober, drugič zopet slab, zdaj je te pasme, za tem zopet druge itd. Škoda, ki jo trpi na ta način naša kravjereja, je velika. Koliko dobrega bi se lahko doseglo in kako daleč bi lahko bili že z našo živinorejo, ako bi se naši živinorejci zavedali svojih dolžnosti in ako bi hoteli skupno skrbeti za dobre in pripravne plemenjake! Tako pa nimamo z nekaterimi izjemami nič urejenega, nič gotovega! Ali ne uvidite, da je naša skupna dolžnost, skrbeti za dobre plemenjake? Tukaj treba vzajemnega, združnega dela, saj se gre za naše lastne koristi!

Pa pojdemo še korak dalje! Pomislimo, koliko več vspeha bi lahko dosegli, ako bi povsod skupno naročali gospodarske potrebščine! Po koliko ugodnejših pogojih bi jih lahko prejeli in koliko bi se dalo prihraniti! In nasprotno. Koliko lažje in uspešneje bi se dali prodajati razni naši pridelki, ako bi se lotili skupne prodaje!

Kar ni mogoče doseči v samopomoči, tam se moramo poprijeti dela z združenimi močmi! Tako kakor po drugih krajih! To zahteva čas in današnje razmere! Če smo vneti za društveno delovanje pri raznih drugih društvih n. pr. pri gasilstvu itd., zakaj bi se odtegovali važnemu delu pri gospodarskih zadrukah, ki je rešilno za našo bodočnost?

Tedaj ne samo samopomoč, tudi združništva je treba, da bo naše gospodarstvo v prihodnje bolj uspešno.

VELIKA ŠKODA PRI OZKIH KRAJH — V ŠTEVILKAH.

Škoda, ki jo imamo v ugodnih legah z ozkimi kraji, je velika. Kaže se najbolj na tem, da odpade po nepotrebnem veliko rodovitnega prostora in s tem tudi veliko pridelka. Sledeči račun nam to najbolj pokaže.

Vzemimo njivo, ki je velika za 5 mernikov posetve, ki meri tedaj 5000 štir. metr. Ta njiva je 50 metr. široka in 100 metr. dolga. Kraji so po 2½ metr. široki, razori pa po 30 centimetr. Vseh krajev je 18 in ravno toliko je razorov.

Ves prostor na teh 18 razorih je takorekoč izgubljen. Znaša pa, kakor kaže sledeči račun. Če so ti razori po 30 centimetr. (približno en čevlji) široki, potem znaša vsa širina teh razorov skupaj 5 metr. in 40 centimetr. (18 × 30), in ker so razori po 100 metr. dolgi, znaša vsa površina, ki jo zavzemajo razori, 540 štir. metr. (100 × 5·40). Pa vzemimo, da znašajo samo 500 štir. metr.

Ako meri vsa njiva 5000 štir. metr. in odpade na razore celih 500 štir. metr., potem nam ostane za posetev in pridelovanje samo 4500 štir. metr. prostora. Na ta način zgubimo vsled ozkih krajev eno celo desetino (10 %) njivskega prostora! To je pa silno veliko! Ker zgubimo na ta način tudi desetino pridelka!

Recimo, da smo pridelali na tej njivi 700 kg pšenice v zrnju. Zaradi ozkih krajev smo je pridelali tedaj za eno desetino premalo, namesto 770 kg samo 700 kg, tedaj za 70 kg manj. To je pa velika škoda! Če računamo danes za izgled 1 kg pšenice samo po 10 K, imamo škode za 700 K. In pri tem ni izguba pri slami še nič vpošteta.

In vsa ta škoda samo na eni njivi, ki je velika 5000 štir. metr.! Koliko pa znaša škoda na vseh drugih njivah dotičnega posestva? In koliko na njivah celega okraja? In to leto za leto! Koliko znese ta škoda v desetih in več letih?!

Pa vzemimo tudi nižjo ceno za razne pridelke in za ta izpadek pri vsakoletni letini! Vzemimo, da so kraji tudi širši, kakor so zgoraj navedeni. Še zmeraj se kaže pri obdelovanju na ozke kraje tako velika izguba, da treba z njimi prenehati. In sicer povsod, kjer so lege ugodne in pripravne za široke kraje ali pa za oranje brez krajev.

Čas je, da začnemo tudi pri zemlji računati in varčevati!

OD OZKIH KRAJEV K ŠIROKIM KRAJEM.

Kako naj se lotimo tega dela? — Na prvi pogled se zdi to vprašanje nepotrebno, ker je iz ozkih krajev lahko delati širše kraje. Treba le, da se vzame več ozkih krajev skupaj in da se jih obdela za en kraj.

V resnici je pa stvar le nekoliko drugačna, če hočemo dobiti kraje, da se ne bodo prejšnji razori prav nič poznali in da bo zemlja po celi njivi dobro obdelana.

Široke kraje delamo iz dveh, treh ali več ozkih krajev. Čim širše kraje napravimo, tem boljše. Vselej je pa treba, da obdelamo najprej nepotrebne razore.

Razori naj se v ta namen vsak za se zorjejo. Najprej naj se z dvema ozkima brazdama razorjejo, tako da se trda tla kolikor mogoče dvignejo, zrušijo in zrahljajo. Na ta način razorani razori naj se z nasprotno vrezanimi ozkimi brazdami zopet zasujejo (priorjejo, skup zmečejo) in zravnajo. S tem razoravanjem in zopetnim prioravanjem razorov se zemlja krepko zrahlja in obdela. Tako delajo po naprednih deželah sploh z razori, predno začnejo orati. In tako bi mo-

rali delati tudi pri nas, da bi bila zemlja bolje obdelana!

Če smo na ta način razore zasuli in zaravnali, še le potem začnemo z oranjem na široke kraje oziroma z oranjem brez krajev, če imamo obročljiv plug doma.

Široke kraje delajmo kar se da široke. Nič za to, če moramo živino bolj na daleč obračati. Kolikor manj bo razorov, toliko več bo rodovitnega prostora in toliko več pridelka! V mislih nam bodi v tem slučaju pred vsem to, da pomnožimo površje rodovitne zemlje in da zemljo čim skrbneje obdelamo.

DOBRA KRAVA.

Skrben živinorejec se mora tudi pri reji krav postaviti na gospodarsko stališče. Reja krav se mora izplačati! Krava mora s svojim užitek (mlekom, teletom in gnojem) poplačati vse stroške za rejo, za krmo in za strežbo.

Če pregledujemo te naše živali po različnih hlevih, vidimo, da so krave jako različne vrednosti za užitek in da je tudi veliko slabih vmes. Krivi smo temu navsezadnje sami, saj so te živali sad našega dela in naše izreje. Veliko hvaležnega dela nas čaka zaradi tega še pri tej reji, da jo spravimo do večje dobičkanosti!

Dobra krava se mora odlikovati s tem, da je **dobra za molžo** in **dobra za pleme**. Danes moramo zahtevati, da je krava ob dobri reji tudi **dobra za molžo**, kajti le v tem slučaju nam poplača stroške za rejo. Ker se v naših razmerah ravna mlečnost pred vsem po krmi in strežbi, moramo zavzeti stališče, da je treba mlečnost pospeševati z močnim krmljenjem in da je treba krave sploh močno (intenzivno) rediti, če hočemo kaj prida užitka. Brez **redno dobre** strežbe in močne krme si danes dobre mlečnosti ne moremo misliti. Kajti iz nič ni nič! V tem pogledu si moramo kravje telo predstavljati za majhno in živo tvornico, ki pretvarja použito krmo v tečno in dragoceno mleko. Če ni krma zadosti tečna in močna, potem tudi dosti tečnega mleka ne moremo pričakovati. To je jasno. Po teži krav in po množini in tečnosti krme se ima ravnati tudi množina mleka.

Krava naj bo pa tudi **dobra za pleme**. To je druga lastnost, ki jo od nje zahtevamo. Vsako leto naj da po eno tele! Le v tem slučaju je njena reja najbolj uspešna. Redna vsakoletna vbrejitev in redna otelitev stoji tudi v najtesnejši zvezi z njeno mlečnostjo in z njenim užitek. Krave, ki se redno ne vbreje, so slabše za molžo in dosledno tudi slabše za rejo. Pri takih kravah se molzna doba podaljša na škodo njeni mlečnosti, vsled česar se navadno zgodi, da nam vsled prepozne vbrejitev ostanejo predolgo časa suhe t. j. brez mleka in se na ta način ves užitek močno zniža. Vzroki taki neredni vbrejivji so različni. Krivi smo včasih tudi sami, ker se premalo zanimamo za te živali v dobi pojanja in ne ravnamo z njimi kakor bi bilo treba. Izključno zaprta reja v hlevu je za take živali zelo pogrešna, ker ne odgovarja naravnim potrebam in zahtevam teh živalij.

Bodimo tedaj tudi na to stran čim dalje bolj preudarni in skrbni in skušajmo priti do reje takih krav, ki bodo dobre v enem in drugem pogledu.

VREDNOST NAPAANJA TELET ZA NAŠE KRAJE.

Napajanje telet namesto sesanja ima razne prednosti. Zaraditega se je začelo tudi že pri nas priporočati. Nekateri živinorejci so se tudi prijel napajanja in z lepim uspehom, tako da so zadovoljivi s tem načinom prve izreje. Splošno pa tako napajanje ne bo prodrlo, kar je tudi po-

vsem naravno, kajti med Švico, kjer je tako napajanje v navadi, in med nami je vendar le velika razlika.

V Švici, tej sloveči živinorejski deželi, je napajanje telet splošno vpljano in se tam izvaja že nad 100 let. Tam danes sploh ne poznajo več sesanja telet pri materi. Tam je danes napajanje tudi potrebno in sicer v prvi vrsti zaradi obilne mlečnosti ondotnih krav. Tam molzejo krave po porodu po 16, 20 in 24 litrov mleka in bi bilo naravnost nedopustno, da bi se tele igralo s takim vimenom in da bi ga kvarilo spricho visoko razvite ondotne mlekarke industrije.

Pri nas so v tem pogledu razmere bistveno drugačne. Zato se pa tudi tako napajanje ne da enako priporočati. Za nekatere kraje velja, za druge ne. V obče se da napajanje priporočati le pri kravah, ki so dobre molznice, ki dajejo več mleka kakor ga tele potrebuje. Če nam pa krava manj molze in je mleka komaj za teleta dosti, potem se napajanje, ki stane dosti truda in točnega dela, ne izplača, ker bi se z napajanjem nalagali delo, ki je več ali manj nepotrebno.

Napajanje je priporočati zaradi tega le v najbolj živinorejskih okrajih, kjer je molzna živina doma in kjer se gleda na užitek iz mlekarstva. Po teh krajih se gleda na rejo dobrih molznih krav in se tudi vsa mlečnost pospešuje z bolj močno hlevsko rejo in z dobro pašo. Po teh krajih najdemo navadno tudi najboljše mlekarice. Tukaj naj se živinorejci najprej poprijemajo takega napajanja, ker ima res tako velike prednosti, da je prav takemu napajanju pripisati, ako imajo v Švici danes tako lepo in tako molzno živino, kajti z napajanjem se teleta vse lažje in bolje odstavljajo, dočim pridobivajo krave na svoji mlečnosti.

Za druge naše kraje, izvzemši posamezne slučaje, pa še ni prišel čas za napajanje, ker jim manjka pogojev za razvoj mlekarstva in za rejo prvovrstnih mlekaric.

SKRBITI ZA DOBRA SEMENA.

Pomlad se polagoma približuje in z njo vred glavno kmetovalčevo delo: spomladna setev. Treba bo pripravljati zemljo, sejati žita, sočivje, korenstvo in gomolje, krmilne rastline itd. Potrebno je, da smo že sedaj pripravljani, da imamo pripravljeno orodje za obdelovanje, potrebna gnojila, pa tudi potrebna semena. Posebno je poudarjati, da **skrbimo res za dobra in prava semena**. Za seme je jemati prvovrstne pridelke, pa naj si bo pri žitu ali pa pri drugih rastlinah.

Ni zadosti, da očistimo žito od plevelnega zrnja in drugih smetij, ampak treba, da sejemo najboljše zrnje in najboljše vrste žita. — Na sorti je veliko ležeče! V tem oziru naj se uporabijo izkušnje, ki jih imamo z eno ali drugo pri nas že preizkušeno sorto! Take poskuse je tudi zanaprej delati in so kmetijske podružnice najbolj poklicane, da prireajo pri znanih kmetovalcih take poskuse. Razentega je jemati izbrano blago, najtežje in najlepše zrnje za setev. «Kakršno seme — takšen pridelek» je sicer star pa še zmeraj in čim dalje bolj važen pregovor, ki ga ne moremo dosti toplo polagati na srce našim kmetovalcem. Ni tedaj zadosti, da sejemo n. pr. tisto vrsto ovsu, ki se pri nas najbolj sponaša, ampak treba, da vzamemo od te sorte najtežje zrnje za setev. V ta namen moramo semenski oves tudi vejati. In po tem načelu je ravnati tudi pri vseh drugih semenih. Seme naj se izbira in odbira! Če nimamo doma dobrega semena, naj se dobi pri sosedu, če ima sosed lepše vspehe. Najprej se je treba v domačem kraju ogledati za dobrim semenom, potem šele drugod.

Če moramo kupovati tuja semena, bodimo previdni. S tujim semenom ki ni preizkušeno v našem kraju, treba delati najprej potrebne poskuse, da se prepričamo o njega vrednosti. To velja posebno pri naročevanju različnega žitnega semena in semenskega krompirja. V vojnih letih smo imeli dosti bridke izkušnje s tujim češkim in drugim semenom, tako da smo se lahko naučili potrebne previdnosti.

Za semena, ki jih moramo kupovati kakor n. pr. deteljina in pesna semena itd., se je treba takoj pobrigati, če nismo tega dosedaj storili, ker je zadnji čas. Naj se gleda pri teh semenih tudi malo bolj na jamstvo glede prístnosti, čistote in kaljivosti, kakor smo bili dosedaj vajeni. Če so semena tako draga, naj bodo tudi dobra!

Gospodarstvo

= Množina naših bankovcev je po izkazu Narodne banke SHS. z dne 8. februarja narastla v prvem tednu meseca februarja za 69,345.775 na 4,640,241.515 dinarjev. Kovinska podlaga je istočasno padla za vsoto 958.961 na 398,225.435 dinarjev.

= Vrednost našega denarja. Dne 22. t. m. se je dobilo: 1 dolar za 308 do 312 naših kron, 100 češkoslovaških kron za 575 do 580 naših kron, 100 frankov za 2800 naših kron, 100 nemških mark za 148 do 150 naših kron, 100 laških lir za 1550 do 1560 kron, 100 avstrijskih kron za okoli 5 naših kron, 100 madžarskih kron za 46 in pol naše krone.

= Cene žitu v Somboru dne 21. t. m.: pšenica 1780 do 1800 K, koruza 1380 do 1400 K, oves 1300 do 1320 K, moka št. 0 od 24 do 24.50 K, št. 2 od 23 do 23.50 K, krušna moka 22 do 22.50 K, otrobi 980 do 1000 K.

= Prevozni promet na progi Maribor - Špilje - Ljutomer je zopet odprt.

= Vinarski in sadjarski tečaj prirediteljske šole na Grmu za kmetijske mladeniče, ki se hočejo praktično izvežbati v vinarstvu in sadjarstvu, to je v napravi vinogradov, sadovnjakov, trtnic in drevesnic, v cepljenju, obrezovanju in negovanju trt in drevja, v gnojenju in obdelovanju vinogradov in sadovnjakov itd. Vežbanje se vrši pod strokovnim vodstvom in s teoretično utemeljitvijo vsakega dela. Tečaj se prične 1. aprila in konča 31. oktobra 1922. Sprejme se 10 do 12 učencev v starosti najmanj 15 let. Učenci dobivajo na zavodu popolnoma prosto oskrbo in mesečno 30 K nagrade. Bolehni ali slabo razviti mladeniči se ne sprejmejo. Prošnje za sprejem, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole, krstni list ali domovnico in potrdilo županstva o lepem vedenju, je vložiti pri ravnateljstvu državne kmetijske šole na Grmu, pošta Novo mesto, najpozneje do 15. marca t. l.

= Mesarska obrtna zadruga v Celju je imela svoj letni zadržni zbor dne 12. februarja. Zadruga šteje 100 članov, 50 vajencev in 32 pomočnikov. Denarno poslovanje izkazuje 2579 kron izgube, ker se je odpisalo vojno posojilo 5000 kron. Zadržnim načelnikom je bil za dobo treh let zopet izvoljen g. Franc Rebeuscheg, za namestnika pa g. Adolf Urbančič. Zadruga je sklenila raztegniti svoj delokrog na ves politični okraj celjski, brežiški, konjiški ter sodne okraje šoštanjski, slovenjgraški in rogaški.

= Tečaj za pridelovanje in umno uporabo krme prirediteljske šole na Grmu pri Novem mestu dne 4., 5. in 6. aprila. Pričetek dne 4. aprila ob 8. uri zjutraj. Pod-

učujeta teoretično in praktično strokovna učitelja F. Malásek in inženjer Ferd. Vončina in sicer o sledečem: setev, oskrbovanje in gnojenje detelj in krmiskih mešanic na njivah, gnojenje in oskrbovanje travnikov, naprava novih in zboljšava starih travnikov; sestava živalskega telesa; redilne snovi, njih poraba in nado-meščanje; konserviranje krme (sušenje, silaža, itd.), proračunanje, priprava in pokladanje krme. Radi velike važnosti pouka se vabijo gospodarji, da se tega tečaja v obilnem številu udeležijo. Prijaviti se je čimprej z dopisnico pri ravnateljstvu šole.

= Nova tovarna. V Ljubljani se je pred kratkim ustanovila delniška družba «Metra», ki bo kmalu začela v Kamniku izdelovati suknene izdelke, sprva z dvema oddelkoma: za strojno pletenje in za strojno tkanje. Podjetje je v domačih rokah.

= Poljedelske šole v Dalmaciji. V kratkem otvorijo v Dalmaciji dve novi poljedelski šoli, in sicer na Glavici pri Kninu in v Blatu na otoku Korčuli.

= Naša trgovinska mornarica šteje skupno 808 ladij, od katerih je 666 jadernic z 11.000 tonami in 142 parnikov s 128.000 tonami. 113 parnikov je za obalno plovbo, 29 pa za prekmorsko plovbo.

= Potreba žita v Češkoslovaški znaša na leto 350 tisoč vagonov.

Beleške

+ Protisprevisokemu obdavčenju vozil. Poročajo nam z raznih strani, da vlada med ljudmi velika nevolja vsled previsokega obdavčenja vozil. Tako nam piše neki kmetijski posestnik: «Nič ne rečem, 100, 200, 300 kron plačam rad od voza, toda 1600 kron je vendar preveč. Mnogi, ki rabijo svoje koleslje le po parkrat na leto, so sedaj prisiljeni te prodati ali razsekati.» — Gotovo je, da bi se pri obdavčenju vozil moralo ozirati na kmetijske posestnike, ki pogostokrat svoje koleslje ali kočije uporabljajo res le komaj po dvakrat, trikrat na leto. Kako draga bi pa prišla pri takem obdavčenju ena voznja! Tukaj je na vsak način treba odpomoči. Naše poslance pozivamo, da store vse, kar je v njihovi moči, da se to obdavčenje vozil za kmetijske posestnike omili.

+ Za združenje vseh naprednjakov. V soboto zvečer je priredila demokratska stranka zborovanje v Dravogradu, v nedeljo dopoldne v Slovenjgradcu, zvečer pa v Šoštanju. Na vseh treh shodih je poročal minister n. r. dr. Kukovec o političnem položaju in o potrebi združenja naprednega življa. Povsod je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija: «Zborovalci z veseljem pozdravljajo klic voditelja demokratske stranke in svojega poslanca dr. Kukovca o nujni potrebi združenja narodnih in naprednih sil in poklanjajo temu pokretu tem večje zaupanje, ker je bil pod istim političnim vodstvom že pred 15 leti izvoljen v tem okraju prvi neodvisni napredni kmečki zastopnik, Vinko Ježovnik. Pričakuje, da se strnejo napredni činitelji z ozirom na velike gospodarske in socialne naloge k uspešnemu delu v samoupravah v enotno organizacijo. Poslancu dr. Kukovcu izrekajo zlasti z ozirom na njegov trud za udruženje narodnih in naprednih sil svoje zaupanje.»

+ Zborovanje zaupnikov demokratske stranke v Mariboru. V torek se je vršilo v Mariboru zborovanje zaupnikov JDS. iz mariborskega volilnega okrožja. Na zborovanju se je razpravljalo o upravnih razdelitvi Slovenije, v čemur so se vsi zaup-

Novosti

niki zedinili. Sprejela se je tudi resolucija, ki zahteva nujno ureditev vprašanja prehrane krajev, kjer je prevalo živil, in sicer z omejitvijo izvoza na ta način, da se izvozna carina poviša. Resolucija zahteva nadalje, da se preskrbi zadostno število vagonov za prevoz živil.

+ **Shod samostojnih kmetov v Slovenski Bistrici** se je vršil v nedeljo 19. t. m. Shod so hoteli motiti klerikalci in ga pod komando mariborskih klerikalcev razbiti, kar se jim pa ni posrečilo. Na shodu je govoril tudi poljedeljski minister gospod Pucelj. Za predlagano resolucijo pa so glasovali celo — klerikalci, kar je hudo jezilo mariborske klerikalne veljake. Shoda so se udeležili tudi demokrati, ker se je splošno pričakovalo, da bo g. minister Pucelj odgovoril na znana Kukovčeva izvajanja glede združenja vseh naprednih sil. G. Pucelj pa ni o tem nič govoril — menda vsled navala klerikalcev. Ravno ta naval klerikalcev je tudi pokazal, kako je potrebno skupno smotreno delo proti klerikalcem, zakletim sovražnikom vsega resničnega napredka. Med naprednjaki niso razlike takšne, da ne bi moglo priti do kakršnegakoli združenja proti klerikalcem.

+ **Od mrtvih je vstal.** Pravzaprav sploh ni umrl, temveč so ga samo listi pustili umreti. Stvar je bila sledeča: Lansko leto je pobegnil iz beograjskega zopora Mladen Marinković, eden glavnih obtožencev zaradi atentata na Aleksandra. Meseca novembra se je naenkrat poročalo, da je grška policija v Solunu aretirala nekoga Srba, ki je bil brez vsakih dokumentov, a je bil po osebnem opisu podoben pobeglemu atentatorju. V Solun je odpotovalo nato nekaj uradnikov in agentov beograjske policije, ki so hitro ugotovili, da se je grška policija zmotila in aretirala nekoga kleparskega pomočnika Božidara Veljkovića. Na posredovanje našega konzulata so Veljkovića izpustili iz ječe. Kratek čas nato so objavili razni listi strašne vesti, da je ubogi Veljković tretji dan, ko so ga izpustili iz ječe, umrl, ker so ga hoteli baje beograjski policijski organi z mukami prisiliti k priznanju, da je on res atentator Marinković. Tota strašno zgodbo sta sedaj poročala socijalno-demokratska poslanca Eftin Kristan in Nedeljko Divac, da sta vložila interpelacijo na ministra z zahtevami in notranje zadeve, v kateri zahtevata pojasnila. Toda slučaj je hotel, da se je ravno te dni, ko sta poslanca vložila svojo interpelacijo, pojavil v Beogradu sam živ in zdrav Božidar Veljković, ki ne ve ničesar o kakih mukah in zatrjuje, da še ni umrl. Tako nastajajo pri nas krvave balkanske vesti, seveda vedno le v tistih listih, ki rujejo proti državi in ki hočejo s takimi vestmi uničiti ugled naše države v inozemstvu. Med te skrbne zbiralce balkanskih dogodivščin spada zlasti mariborska klerikalna «Straža», ki je najbrže gornjo vest tudi prinesla.

Sokolstvo

Telovadišče za prvi jugoslovanski vsesokolski zlet v Ljubljani bo prirejeno na ljubljanskem polju blizu glavnega kolodvora ob Linhartovi ulici. Ves prireditveni prostor meri 783 tisoč kvadratnih metrov. Na telovadišču bodo 4 tribune, garderobe za člane in članice in drugi potrebni prostori: zletna pisarna, rešilna postaja, pošta, trgovine, itd.

Naročajte in širite „Domovino“!

* **Minister za socialno skrbstvo dr. Žerjav** je odpotoval 19. t. m. preko Zagreba in Sarajeva v Dubrovnik v svrhu zdravljenja.

* **Kraljeva zaroka v Bukarešti.** Kralj Aleksander je prispel v ponedeljek v Bukarešto in je bil od rumunske kraljevske rodbine sprejet na kolodvoru. Pozdrav je bil zelo pri srčen. Predsednik bukareške občine je nagovoril kralja Aleksandra sledeče: «Srečen sem, da morem v ime bukareškega prebivalstva pozdraviti junaka, kralja vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. Prebivalci Bukarešte so srečni, da Vas morejo sprejeti. Dovoljujem si, ponuditi Vam kruha in soli.» Kralj Aleksander je sprejel kruh in sol, nakar se je vršila revija častnih čet. Potem se je vsa družba podala na dvor. V metropoli se je vršila svečana služba božja, ki se jo je udeležila vsa kraljeva rodbina in se potem odpeljala v vilo Cotocali, kjer se je ob 17. uri izvršila svečana zaroka s princezo Mariolo. Zaroki so prisostvovali ministrski predsednik Pašić, zunanji minister Ninčić, vsa rumunska vlada, člani parlamenta in drugi ugledni politiki ter vsi bivši ministri. Mesto Bukarešta je bilo svečano okrašeno.

* **Poročil se je v Velikih Laščah** kabinetni šef poljedeljskega ministristva g. Miloš Stibler z gđc. Emico Puceljevo, hčerko poljedeljskega ministra g. Ivana Pucelja. Čestitamo!

* **Ustanovitev «Jadranske straže»** v Splitu se je ustanovilo v nedeljo dne 19. t. m. društvo «Jadranska straža», ki ima namen posvečati največjo pažnjo razvoju naše vojne in trgovinske mornarice. Za predsednika je izvoljen Juraj Biankini.

* **Obrtniška konferenca v Beogradu.** Od 15. do 17. t. m. se je vršilo v Beogradu veliko zborovanje obrtniških zastopnikov iz cele države. Sprejeta je bila sledeča resolucija: 1.) Razširjenje reformiranega srbskega obrtnega zakona na celo državo. 2.) Ukinjenje davka na poslovni promet. 3.) Ukinjenje uredbe o zavarovanju delavcev v današnji obliki in uvedba novega zavarovanja.

* **Naša nova ladja «Beograd».** Parobrodno društvo «Dalmatija» je kupilo v Trstu moderen parnik za 5 milijonov lir. Parnik je dolg 68 m. Italijani so delali pri nakupu parnika velike težkoče ter zahtevali, da mora družba v desetih dneh položiti znesek v gotovini, ker je drugače kupna pogodba neveljavna. Družba, ki nima toliko premoženja, je prosila za pomoč našo vlado, nakar je prometni minister imenoval komisijo, ki je sklenila, da je ugoditev prošnje za posojilo v državnem interesu. Vlada je posodila družbi 10 milijonov dinarjev za nakup parnika, ki bo krščen z imenom naše prestolice.

* **Plemenske himne v Jugoslaviji.** Sarajevska «Večerna pošta» piše: Mi se ne poznamo in se ne ocenjujemo, kakor bi bilo treba. Za vzgled vzemimo samo naše plemenske himne. Ali ne pristojna «Bože pravde» bolj Hrvatom, ki se od nekdanj pravdajo in so «pravaši» dočim bi mogli prepustiti «Lepo domovino» Slovencem, ki bolj ljubijo svojo rodno grudo, nego vsi ostali Jugoslovenci svojo. Slovenci pa morejo mirne duše prepustiti «Zastavo slave s puško, ki govori», bratom Srbom.

* **Umrl je v Ljubljani** Martin Piller uslužbenec Kranjske hranilnice v visoki starosti 88 let. Pokojnik je bil eden zadnjih veteranov Radeckega ter zvest pristaš demokratske stranke. N. v m. p.!

* **Smrt 102letne starke.** V Virovitici je umrla te dni 102 leti stara Ana Landa.

* **Slovenski misijonar Jos. F. Buh umrl.** Iz Amerike poročajo, da je umrl v starosti 89. let slovenski misijonar Josip F. Buh. Pokojnik je bil rojen v Lučah na Štajerskem in bival v Ameriki že 60 let.

* **Za prenos kosti in za družino narodnega mučenika Ivana Kromarja** je nabral črnomeljski Sokol do sedaj 55.870 kron v gotovini in poleg tega še mnogo drugega blaga. Plemeniti požrtvovalnosti črnomeljskega Sokola in odprtim srcem vseh številnih darovalcev vsa čast in hvala! Prenos kosti se vrši dne 23. aprila t. l. iz ljubljanskega Suhega bajerja v Črnomelj.

* **Poštna pošiljke za Avstrijo se morajo frankirati.** Dognano je, da se veliko število pisemskih pošilk iz naše države za Avstrijo odpravlja neplačano. To se godi zato, ker plačajo naslovniki v Avstriji za take pošiljke manjšo naknadno pristojbino, kakor je ona, ki bi jo moral plačati pošiljatelj pri predaji. Na ta način trpi naša uprava škodo. Da se v bodoče ne bodo več oškodovale koristi državne blagajne, je ministrstvo sklenilo, da se od 1. marca za pisemske pošiljke iz naše države v Avstrijo uvede obvezno frankovanje. Neplačane pošiljke za Avstrijo se od 1. marca naprej ne smejo več odpravljati; z njimi se bo postopalo tako, kakor z nedostavljenimi.

* **Za občinske gerente** so imenovani: v Matjaševcih Franc Kerec, posestnik v Matjaševcih; v Topolovcih Leopold Šnurer, posestnik v Topolovcih in v Kruplivniku Juri Bernjak, posestnik v Kruplivniku.

* **Volitve v kočevski okrajni šolski svet,** ki so se vršile dne 18. t. m., so prinesle klerikalcem, združenim z Nemci, popoln poraz. Zmagalo je napredno učiteljstvo.

* **Najstarejša oficirja** v naši vojski sta bivša črnogrška majorja Nikola Kovačević in Marko Bogdanović. Prvi je star 104 leta in je služil v vojski 71 let, drugi pa je 98 let star in služi v vojski že 80 let. S sprejetjem v našo vojsko sta bila oba upokojena ter bosta dobivala na predlog vojnega ministristva dvojno pokojnino.

* **Koroški Slovenci** so si izvojevali prvo slovensko šolo na Koroškem. «Koroški Slovenec», glasilo neodrešenih koroških Slovencev, poroča, da je deželni šolski svet v Celovcu z ozirom na ponovne zahteve slovenskega prebivalstva sklenil ustanoviti štirirazredno ljudsko šolo s slovenskim učnim jezikom v Št. Jakobu v Rožu. Led je torej prebit. Upamo, da bodo tudi ostale slovenske občine možato nastopile za svoje pravice.

* **Shodi proti draginji** so se vršili v Ljubljani, v Zagrebu in v Splitu. Bili so številno obiskani. Sprejete so bile ostre resolucije. Prav je, da se vendar kdo zgane in da odločno zahteva takojšnje korake za omiljenje nepravilne draginje.

* **Bodite previdni pri sprejemanju italijanskega denarja!** Ponarejeni italijanski bankovci vseh vrst se vedno bolj množe. V zasadenem ozemlju se širijo v zadnjem času zlasti zelo dobro ponarejeni 100- in 10lirski bankovci. Torej pozor pred italijanskim denarjem!

* **Petdinarski (dvajsetkrounski) bankovci** se bodo do 5. marca brez nadaljnega sprejemali v plačilo od davčnih uradov in finančne blagajne ter tudi zamenjavali v krajih, kjer ni podružnice Narodne banke, v kolikor dopuščajo sredstva.

* **Prebivalstvo v Medjimurju.** Po zadnjem ljudskem štetju ima Medjimurje 92.024 prebivalcev. Od teh je 74.432 Jugoslovancev, 14.413 Madžarov, ostali so pa Nemci.

* **Žrtve hude zime v Srbiji.** Kakor poročajo, je bil zadnje dni v Srbiji tako hud mraz, kakor ga ne pomnijo že dolgo časa. V ledeni burji, snežnem metežu in vsled silnega mraza je našlo mnogo ljudi smrt.

* **Koliko sirot ima Hrvatska?** Na Hrvatskem je bilo leta 1920. 22.587 sirot, polusirov in nezakonskih otrok. Od teh jih z državno pomočjo biva pri stariših 16.694; 3.861 je nameščenih pri sorodnikih, 1.194 v dečkih domih in 622 je zaposlenih v trgovskih in obrtniških strokah.

* **Pod vlak je prišel posestnik Peter Poljanc** iz Spodnje Senice pri Medvodah. Vračal se je po železniškem tiru proti domu. Kar pridrvi za njim vlak. Železni plug ga je tako prijel, da mu je zmečkal obe nogi.

* **Volkovi napadli zagrebški vlak.** Pred par dnevi je napadlo sedem izstradanih, napol steklih volkov zagrebški vlak na odprti progi med postajama Šaša in Dubica. Volkovi so se drvečemu vlaku tako približali, da jih je lokomotiva vseh sedem pozvolila. Sprednji deli lokomotive so bili še v Zagrebu okrvavljeni. Jako redki so slučajji, da se v teh krajih pojavijo volkovi. Izredni mraz, ki vlada zadnje dni je prisilil zverjad, da si v bližini človeških naselbin išče hrane.

* **Razsodba proti upornim rudarjem v Tuzli.** V Tuzli je končala več tednov trajajoča razprava proti 20 rudarjem v Tuzli, ki so lani o priliki komunistične stavke hujskali na upor proti državi. Rudar Kerović, ki je ubil orožnika Reljića, je bil obsojen v smrt na vešalih, 19 rudarjev na 2 do 15 mesecev zopora. Slovenec Karel Železnik je dobil eno leto ječe.

* **V Trstu je bil izvoljen za župana** italijanski nacionalist dr. Giorgio Pitacco.

* **Ostra obsodba navijača cen.** Na podlagi novega zakona o pobjanju draginje je obsodilo redno zagrebško sodišče tamošnjega trgovca Adolfa Fuhrmanna, ki je prodal slanik za 25 K, na 2 meseca ječe in na 10.000 dinarjev globe, v slučaju neiztrljivosti pa še na nadaljnje tri mesece zopora. Dalje je sodišče zaplenilo trgovcu vse slanike, ki jih proda sodišče in izkupiček pride v poseben sklad za podpiranje revnih slojev.

* **Smrtno obsodbo Draškovićevega morilca Alijagića** je zagrebški stol sedmorice potrdil. Smrtna obsodba se ima po zakonu pred izvršitvijo predložiti kralju, ki lahko zločinca pomilosli.

* **Duhovnik zapeljal deklico in jo nagovarjal k zločinu.** V splitskem «Novem listu» javno izjavlja mladenka Stana Škarica, da jo je bivši župnik v Metkoviću, frater Luigi Donelo zapeljal in da je rodila moško dete. Ko je frater Luigi opazil, da je deklica noseča, ji je svetoval, da naj zamori plod. Obenem jo je poslal s priporočilnim pismom k svojemu svaku lekarnarju Mandercu v Ljubuški, a nato, ravno tako s priporočilnim pismom, k zdravniku dr. Miličiću v Split. Toda deklica je pismi shranila in ni šla niti v Ljubuški niti v Split, ker ni hotela izvršiti zločina. V pismih frater prosi lekarnarja in zdravnika, da na kakršenkoli način pomoreta, da deklica izvrže plod. Frater Luigi je prevaril deklico na ta način, da ji je obetal zakon, toda ni držal besede. On in gvardijan samostana v Zaostrogu sta obetala deklici večjo vsoto denarja za vzdrževanje otroka in sta ji nekoliko denarja dala, toda popolnoma nista izpolnila svoje obljube. Ko je deklica prišla iz Metkovića v Split, da se pritoži samemu provincijalu, jo je ta grdo nahrulil in iztiral. Vsled tega se je čutila deklica

prisiljena, da javno pozove častite očete frančiškane, da drže besedo in da se brigajo za njeno in fratra Luigija dete.

* Roparski umor v Mariboru. V Mariboru v Cvetlični ulici stanuje svetnik dr. Ljudevit Brence s svojim 10letnim sinom. Pospravljala in stregla mu je 60letna postrežkinja. Dr. Brence odhaja zjutraj od doma v urad in se vrača po navadi šele zvečer. V torek se je vrnil domov ob sedmih zvečer. Našel je vrata zaprta. Slutil je takoj, da ni vse v redu. Tekel je po policijo. Ko so odprli vrata, se jim je nudil grozen prizor. Soba je bila še nepospravljena, na tleh pa je ležala postrežnica mrtva. Preko glave je imela razgrnjeno posteljno rjuho, ki je bila na vratu zadrgnjena. Truplo je bilo že mrzlo. Policijski šef, ki je prihitel na lice mesta, je ugotovil, da se je zločin moral izvršiti že pred kakimi desetimi urami. Zločinec je svojo žrtev napadel v trenutku, ko je pospravljala in jo zadavil. Kolikor se je dalo ugotoviti, je ropar odnesel samo nekaj obleke in par čevljev. Doslej še ni sledu o zločincu. Sumi se, da je umor izvršila ženska.

* Nasilen napadalec. Pred par dnevi je prišel v Beltince v Prekmurju trgovec z žitom Fr. Jambrovič iz Dolnje Lendave. Ustavil se je v gostilni Huber. V gostilni sta se nahajala med drugimi neki Miha Jerič in Martin Blažič. Okoli polnoči je naročil Jambrovič svojemu hlapcu, naj zapreže, ter tudi sam odšel na dvorišče. Kmalu nato je prišel za njima Miha Jerič ter začel brez vsakega povoda s hlapcem prepir ter ga udaril s pestjo v obraz tako silno, da je hlapec padel. Trgovec Jambrovič je začel Jeriča miriti, češ naj ne dela njegovemu hlapcu brez povoda nasilja, Jerič pa je sunil trgovca v prsa. Jambrovič je skušal pobegniti iz dvorišča, toda prednja vrata so bila zaklenjena, k drugim vratcem pa se je postavil Jerič ter mu s kolom v roki zastavil pot. Videč, da se napadalcu ne more izogniti, je Jambrovič potegnil samokres ter opozoril Jeriča, naj se mu ne približa. Jerič ni maral za opomin ter ga je skušal znova napasti. V silobranu je oddal Jambrovič tri strele ter ranil Jeriča na kolenca in na levi nogi nad kolenom. Šele nato se je Jambroviču posrečilo pobegniti pred napadalcem. Podal se je takoj k orožništvu ter celo zadevo prijavil. Ker je imel Jambrovič pri sebi večjo vsoto denarja, se sumi, da ga je hotel Jerič oropati.

* Ustreljen razbojnik. Razbojnika Gjulića Ivana, iz južne Srbije, za katerim je bila izdana svoj čas tiralica, so orožniki ustrelili.

* Hladnokrvni ubijalec. Nedavno je bil v Sarajevu na smrt obsojen cigan Sinanović, ker je zadavil svojo ljubico. Sinanović se je bavil s konjsko kupčijo in bil oženjen z neko 35 let od njega starejšo žensko. Poleg žene je imel mlado ljubico, katero je nekega dne zadavil in oropal. Pred sodiščem je cigan mirno poslušal, ko so mu prečitali smrtno obsodbo.

Iz raznih krajev

* V Spodnjem Kašlju je bila ukradena Ivani Sirkovici zlata zapesna ura. Sirkovica je uro dobila nazaj.

* V Radomljah pri Kamniku je umrl posestnik in vpokojeni inšpektor finančnega ministrstva g. Ivan Jerman. Njegovo truplo so prepeljali v Ljubljano. N. v m. p.!

* V Lužah nad Kranjem je uničil požar posestniku po domače Barlinu hišo in vsa gospodarska poslopja. Škoda je velika. Ogenj je baje nastal, ko so skušali z gorečo slamo otajati

pipo, ki je v hudem mrazu zamrznila.

* V Kranju je umrla trgovka in posestnica gđ. Marija Pavšlar. N. v m. p.!

* V Šmartnem pri Kranju se je vnelo v noči od 9. na 10. t. m. vsled neprevidnosti podstrešje šmartenske cerkve, znane zlasti po svojem krasno ubranem in daleč na okrog se razlegajočim zvonjenjem.

* V Družinski vasi na Dolenjskem je posestnikov sin Anton Simončič streljal zvečer doma s puško. Ker se mu patrona ni vžgala, jo je sušil na svetiljki. Kar se je smodnik nenadoma vžgal in je pri tej priliki dobil njegov brat France težke poškodbe na levi roki.

* Na Bled se je preselil g. dr. Josip de Gleria, doslej zdravnik v Kranju.

* V Šmartnem pri Litiji je bilo Petru Glavaču ukradenih 308 dinarjev, Tatvine osumljen je neki Gerbec Ivan, po poklicu strojnik, ki je izginil brez sledu.

* Iz Trstenika poročajo: delavec Josip Dečan iz Trstenika se je vračal v nedeljo iz Kranja proti domu. Pred gostilno ga je napadel brez vsakega povoda Josip Veternik ter ga z nožem sunil v hrbet.

* V Ljutomeru je umrla ga. Alojzija Karba, mati kamniškega župana dr. Karbe, vrla narodna žena. Stara je bila 79 let. Blag ji spomin!

* V Vučji vasi je umrla gđ. Ana Freuensfeldova, sestra pokojnega pesnika A. Freuensfelda-Radinskega. N. v m. p.!

* V Stanetincih pri Sv. Jurju ob Ščavnici se je obesil viničar Iv. Mir.

* V Loki pri Zidanem mostu je izbruhnil v župnišču požar, ki pa ni napravil posebne škode, ker so bili domači gasilci pod vodstvom načelnika Jenčiča, poveljnika Račeka in namestnika Mlinarja takoj na mestu in ogenj pogasili.

* V Merčah je umrla ga. Matilda Kariž, roj. Vrč. N. v m. p.!

* V Zapadnih Brdih nad Krminom je umrl Izidor Koulin, vrl naroden delavec ob jezikovni meji. Blag mu spomin!

* V Gorenjah pri Postojni sta praznovala Ivan in Marija Jurca 65letnico svoje poroke. Jurca je široko znan po svoji lesni trgovini in je mnogo deloval v blagor svoje občine in vsega našega naroda. Še na mnoga leta!

* V Vojščici na Krasu je izvoljen za župana Josip Pirc, posestnik in gostilničar ter vrl narodnjak.

* V Biljah se je zvrnil sod vina na Josipa Ažbota ter ga ubil. Tudi njegov brat Ivan, gostilničar iz Rupe, je bil pri tej priliki težko poškodovan. Oba brata sta vozila vino iz Rihemberka in se je ob tej priliki pripetila nesreča.

* V Račjem pri Mariboru so se vršile dne 15. t. m. volitve novega župana. Izvoljen je bil kandidat združenih narodnih strank Andrej Stern.

* V Murski Soboti je umrla usmiljenka s. Lidija Pezdevšek, doma iz Šmarja pri Jelšah, stara 25 let. N. v m. p.!

* V Turnišču v Prekmurju se je po nesreči zastupila učiteljica Černetova s pokvarjenimi klobasami. Prepeljali so jo v bolnico v Mursko Sobotu, kjer so ji rešili življenje.

Prosveta

Prosper Mérimée: Karmen. Poslovenil Vladimir Levstik. Knjigo, ki ima 95 strani, je natisnila in založila Zvezna tiskarna. 32. in 33. snopič «Narodne knjižnice» prinašata v dovršenem Levstikovem prevodu Prosper Mériméejevo novelo «Karmen». Dejanje se godi na solnčnih južno-

španskih tleh. Delo nam predstavlja plastično načrtane obraze cigank, razbojnikov in drugih zanimivih ljudskih tipov. S svojo snovnostjo si bo umotvor brezdvomno osvojil naše občinstvo, ker se novela čita skozi zelo napeto. Knjiga se naroča v založbi Zvezne tiskarne v Ljubljani, Marijin trg, in stane broširana Din 7-50.

Zdravstvo

z Nikar ne jejte mnogo mesa! V mesu se po smrti živali razvijajo razni gnilobni plini, ki so jako škodljivi zdravju. Zato spada meso med strupe, s katerimi se zastruplja človek vsak dan. Znanstveno je dokazano, da povzroča mesna hrana, zlasti ako jo uživamo vsak dan, bolezn srca, želodca, živcev itd. Mesna hrana prinaša tudi, ako uživamo alkoholne pijače, prerano starost in zgodno smrt. Meso se more nadomestiti z drugimi jedmi živalskega izvora, s sirom, jajci, mlekom. Pred mesno hrano je treba čuvati zlasti otroke. Najboljše je, če otroci sploh ne jedo mesa.

z Spanje. Odrasel človek mora spati 8 do 10 ur na dan, otroci in mladi ljudje morajo spati dalje časa. Spat hodi zgodaj in zgodaj vstajaj. Pozno leganje in vstajanje je slabo za naše zdravje.

z Umrljivost malih otrok provzroča zlasti nesnaga tako v stanovanju kakor pri otroku samem. V tem oziru se pri nas na Slovenskem zlasti mnogo greši na deželi kot po mestih. Matere, ki tako zanemarjajo otroke, ne zaslužijo, da nosijo ime matere. Eden nadaljnjih vzrokov umrljivosti dojenčkov je pretirano zavijanje in ogrevanje. Tako se dobijo pri nas slučajni, da zavijajo otroke s povoji tako trdno, da jim sapa pohaja. Jasnno je, da se na ta način malo nežno bitje ne more razvijati in da slabotnejši pri takem razvijanju hirajo in umrejo. Kar se vzgoje otrok tiče, še pri nas med ljudstvom sploh veljajo čudni večkrat babjeverni načini vzgoje, s katerimi se otroci samo mučijo. Potrebno bi bilo, da bi se pri nas vršili večkrat poučni tečajji o vzgoji malih otrok.

Zanimivosti

KDAJ BO KONEC SVETA.

Konec sveta je prorokovalo nešteto prorokov. Nekateri so napovedali čisto natančno dan in celo uro, kdaj bo nastal iz zemlje iz nas vseh prah in pepel. Navzlic temu pa konec sveta ni prišel. Ne mine skoro leto, da bi se ne oglasil kak nov prorok, ki napoveduje konec zemlje. Na ta prorokovanja so se ljudje že precej navadili in v današnjem času ne dajo nič na bujno fantazijo ljudi, ki so ali sleparji ali pa verskoblazni. Časi, ko so ljudje pri takih stvarih zopet pričeli bogaboječje živeti in se pripravljati samo na smrt, so že minili. To je bilo običajno še v srednjem veku, ko so se ljudje še bali kuge, vojke in lakote ter kometov, ki bi trčili ob zemljo in jo razbili. Le leta 1910. so se sicer še našli ljudje, ki so se bali, da bo Halleyev komet trčil ob zemljo. To je danes že vse več ali manj minilo in menda nihče ne misli več na skorajšnji konec sveta.

V zadnjem času pa se je zopet našel nov prorok, neki dr. Bender, ki je izdal celo knjigo, v kateri trdi, da lahko navede znanstvene dokaze za to, da bo še v tekočem stoletju konec sveta.

Kakšni so ti njegovi dokazi? Njegovo trdno prepričanje temelji na ustinih izročilih na sv. pismu in na «odkritju» sv. Ivana. Znanstvene podatke priznava le v toliko, kolikor se stri-

njajo z njegovimi odkritji. Po mnenju tega modrijana bo konec sveta leta 2000. Na to številko je prišel po mišljenju prastarih narodov in po orientalskem ustnem izročilu, da bo svet obstojal 6000 let, t. j. 3000 let pred Zaratustrom in 3000 let po njem. Onim, ki tega ne verujejo, navaja v dokaz Etruščane, Indijce, Kadejce, Kitajce in Mongole, ki so to vsi verovali in deloma še danes verujejo.

Bender se nadalje sklicuje tudi na prorokovanje neke Katarine Emerih in irskega škofa Malahije, ki je umrl leta 1148. Ta škof je natančno izračunal koliko papežev bo še vladalo do konca sveta. Po umrljem Benediktu XV. bo še osem kardinalov zasedlo papežev prestol. Zadnji se bo imenoval Peter II. in bo nastopil leta 1990. Približno v tem času bo napočil konec sveta.

Takšna prerokovanja se sicer berejo za smeh in kratek čas, toda uresničila se ne bodo, kakor se doslej še ni nobeno podobno prorokovanje. Ljudje imajo včasih preveč časa, pa si izmišljajo budalosti.

PROSLAVA BOŽIČA NA PAPEŽEVEM DVORU.

Božični prazniki in novo leto se nekdanj slavili na papeževem dvoru s svečanimi pojedinami. dokler ni strogi Gregor XIII. zasedel papeževga prestola, ki je leta 1573. te slavnosti zabranil.

V sedemnajstem stoletju so prišle te zabave zopet v navado, ki pa so v osemnajstem stoletju iz pomanjkanja sredstev same ponehale. Te zabave na papeževem dvoru so seveda stale uboge kristjane lepe vsote. Razen tega pa so morali tudi povabljeni gostje precej doprinesati. Tako je n. pr. leta 1727. monsignor Liamani poslal za tako pojedino iz Napulja 60 kg čokolade, 3 velike kadi grozdja, 2 zaboja berzamskih brusov, 50 stožcev sladkorja, mnogo zabojev slaščic in razen tega že 4 ogromne baklje in 200 sveč.

Izmed vseh sličnih slavnosti je bila najsijajnejša ona leta 1502., za časa papeža Aleksandra VI. Svečanosti so trajale osem dni. Ta proslava pa je imela tudi poseben vzrok: Lukrecija, junakinja mnogih romanov, se je tretjič možila z vojvodom Alfonzom d'Este. Dne 30. decembra se je na papeževem dvoru z nepopisnim razkošjem in sijajem slavila zaroka Lukrecije, ljubljenske papeževke, z Alfonzom d'Este, čigar spremstvo je štelo nad 500 oseb. Lukrecija je nosila obleko, razkošno, da si jo moremo komaj predstavljati. Rokavi so ji segali do zemlje, povlako pa so ji nosile krasno oblečene dvorne dame. Vsa obleka je bila posuta z dragulji. V sijajnih dvoranah Vatikana so se vršile skozi osem dni pravcate orgije, na katerih so se plesali vse mogoči in nemogoči plesi takratne dobe in v katerih je bila Lukrecija prava umetnica. Toda te slavnosti spadajo še v ono dobo, ko je bil Rim še glavno mesto cerkvene države. Pozneje, ko se je ta velika država skrčila v današnji mali Vatikan, so se morale te sijajne slavnosti vsled pomanjkanja potrebnih denarnih sredstev ukiniti.

ČASOPISNI BABILON.

Nobena država na svetu se ne more ponašati s tolikim številom časopisov, kakor Zedinjene države. Po podatkih nekega ameriškega lista izhaja v Zedinjenih državah 22.754 časopisov v raznih jezikih. Od teh je 160 dnevnikov, 868 tednikov, ostali pa so polmesečniki itd. Skupna naklada znaša približno 11 milijonov izvodov. Dnevniki se tiskajo v

več kakor 40 jezikih in narečjih in imajo približno 3 milijone naklade.

V samem Newyorku izhaja časopisje v 25 različnih jezikih, od hebrejskega do volapika in esperanta, od jezika Sokrata in Evripida do ornamentalnega pisma Kitajcev in narečja severovzhodne in jugovzhodne Evrope. V Newyorku izhajajo štiri židovski dnevnik v ogromni nakladi. Skupna naklada židovskih dnevnikov znaša okoli pol milijona izvodov ali skoro eno tretjino naklade vseh dnevnikov.

Dnevna naklada vseh židovskih dnevnikov, ki izhajajo v Ameriki pa znaša nad milijon izvodov. Razen velikih dnevnikov v Newyorku izhaja več židovskih listov v Chicagu, Detroitu, St. Louisu, Philadelphiji, Clevelandu in po raznih drugih mestih, ne glede na veliko število tednikov in mesečnikov, ki so razširjeni po vsaj državi. Židovsko časopisje je zastopano poleg angleščine še s tremi jeziki, in sicer z današnjim židovskim, starohebrejskim in starin-kastilskim jezikom, ki se ga še danes poslužujejo portugalski in španjolski židi, ki so bili izgnani iz Španske pred par stoletji.

Za židovskim časopisjem prihaja ogromno nemško časopisje, ki dela sedaj po končani vojni zopet s polno paro propagando za svojo domovino. Italijani imajo 30 dnevnikov. Tudi Madžari in Jugoslovani imajo par dnevnikov v Newyorku in po drugih ameriških mestih. O češkoslovaškem tisku piše omenjeni ameriški list: Češkoslovaki imajo precejšnje število listov v Newyorku in drugje. Boj za neodvisnost Češkoslovaške se je vodil iz Amerike in je splošno znano, da so peresa češkoslovaških novinarjev ravno tako — močna, ako še ne močnejša, kakor njihova vojska. Kar velja za Čehe velja tudi za Poljake, čeprav njihovo časopisje ni tako številno. Vrhutega izhajajo še danski, švedski, bolgarski, kitajski in japonski listi.

Zanimivo pa je, da se izmed teh časopisov samo oni, ki imajo veliko naklado, bavijo tudi z ameriški novostmi in političnimi in gospodarskimi razmerami Amerike, dočim se v splošnem smatrajo evropske novosti in politika za važnejše kakor ameriške novice. Nekateri listi sploh nič ne pišejo o ameriških razmerah, kakor da bi izhajali v Evropi.

ČUDEŽNO DETE.

Današnja doba se nikakor ne more pritoževati, da manjka nenavadno nadarjene dece.

Sedaj je poteklo dvesto let, odkar se je rodilo v resnici neverjetno nadarjeno dete, ki je že v svojem četrtem letu zbudilo pozornost vsega sveta. To je bil mali Kristijan G. Heimeken iz Lübecka v Nemčiji, ki je prvih deset mesecev svojega življenja preživel kakor ostali smrtniki njegove dlobe. Ker so dete dolgo hranili v dojenjem, se ni moglo naučiti samostojno jesti vsa štiri leta svojega življenja. Ko mu je bilo deset mesecev, je otrok z neobičajno ostro stjo razmišljal vse predmete v hiši svojih starišev in si zapomnil vsako ime. Vrh tega je imena vseh predmetov izgovarjal silno natančno. Stariši so poklicali učitelja in mali Kristijan se je v osmih tednih naučil skoro celo sv. pismo. Poznal je staro in novo zavezo in svetovno zgodovino, še predno je dovršil dve leti svojega življenja. Zanimal se je zlasti za zemljepis. Ko je bil star tri leta, je znal mali Kristijan že okoli 8000 latinskih besed in je čital latinski in nemški. Pisati se je naučil v četrtem letu.

Višek njegovega čudežnega življenja je bilo njegovo potovanje v spremstvu dojilje v Kopenhagen na

Dansko, kjer je bil sprejet od kralja. Sedeč na krilu svoje dojilje, je odgovarjal nad dve uri danskemu kralju na vsa vprašanja, ki mu jih je staval začuden kralj. Toda divno razvitemu duhu otroka ni odgovarjalo njegovo telesno ustrojstvo. Dete je ginevalo od dne do dne in umrlo končno dne 27. julija 1726., staro komaj štiri leta, štiri mesece in 21 dni.

LJUBAVNI DOŽIVLJAJI NAPOLEONA III.

Znano je, da je bil Napoleon III. v svojem zakonu s cesarico Evgenijo jako nesrečen in da ji je dal ponovno razloga, da je bila ljubosumna. Neki angleški časopis je objavil pod naslovom «Ljubavni škandali Napoleona III.» celo vrsto dogodkov, ki so dali cesarici Evgeniji povod za ljubosumnost.

Nekoč je bil v carskem dvorcu maskirani ples. Na ples je bilo povabljen vse dvorsko osebje. Napoleon je neprestano dvoril najodličnejšim damam, ko nenadoma opazi masko, ki mu je silno ugajala. Sledil ji je neprestano, dokler se mu ni končno posrečilo, da se je z njo pozabaval. Ko se je že naveličal dvoriti, je pozval masko, naj mu sledi v njegove prostore. Maska se je nekoliko branila, končno pa je vendar popustila energičnemu Napoleonu. Odvedel jo je s seboj preko galerije v svojo sobo. Tu se mu je hotela maska s silo iztrgati in pobegniti, toda Napoleon nikakor ni hotel odnehati. Končno je postala nevoljna tudi že maska sama in je rekla carju: «Gospod! Jaz nisem ženska. Prosim, da me ostavite.» Istočasno je vrgla masko raz sebe in pred Napoleonom je stal neki knez, ki je bil radi svojega ženskega značaja znan pod imenom «gospodična».

Še bolj zanimiva pa je ljubavna afera Napoleona III. z gospodično Howardovo, hčerjo natakara v angleškem kopališču Brighton. Cesar je imel z njo ljubavno razmerje celih sedem let. Spoznala sta se na nekem plesu. Howardova je šla s cesarjem v Pariz in mu bila često, kakor se pripoveduje, svetovalka tudi v političnih zadevah. Lepa in naivna gospica je bila trdno prepričana, da jo bo cesar poročil. Ni čudno, da je bila popolnoma prepadena, ko je pozneje povedel pred oltar Evgenijo. Užaljena v svojih čustvih je cesarja neprestano nadlegovala in ji je moral cesar zagroziti z zaporom, da ga je pustila. Toda ona je bila tako vztrajna, da ji je moral cesar kupiti grad za 200.000 funtov, samo da se je reši. Vrh tega jo je nagradil še z naslovom grofice Beauregard.

Vsekakor najlepša med Napoleonovimi prijateljicami je bila grofica Castiglione, o kateri piše neki takratni kavalir, da je ni mogoče opisati. Bila je tako krasna, da si on ne more zamisliti lepše ženske. Toda ta ljubezen je trajala komaj eno leto. Grofica je morala nato zapustiti Francijo. Da se osveti cesarju, je pariški družbi razkrila vse cesarjeve pusto-lovščine. Toda to se je nad njo kruto maščevalo, kajti po Parizu je pričelo vsled njenih razkritij krožiti še mnogo več pripovedk o — lepi grofici Castiglione sami.

Razno

× **Poroka delavca z milijonarko.** Včasih smo čitali poroke delavcev z milijonarkami kar v povestih. Sedaj pa se take stvari v resnici dogajajo. V New Yorku sta se v tamošnji ruski cerkvi poročila 23letni delavec in 43letna milijonarka, omožena a ločena žena, hči čikaškega milijonarja Reamsa, ki je zapustil svojim otro-

kom 40 milijonov dolarjev. 23letni ženin je Rus Anastazij Andrejevič Bonifacki, katerega predniki so bili odličnega stanu, toda v revoluciji so izgubili vse premoženje. Mladenič dela sedaj v tvornici ter zasluži od 30 do 35 dolarjev na teden. Poročevalec nekega lista, ki je obiskal ženina še pred poroko, je našel mladeniča baš pri delu in nič ni kazalo na to, da se bo v par dneh poročil z bogato dedinjo milijonov. Anastazij se je, kakor pravi, bojeval skoraj pod vsemi protiboljševiškiimi generali ter ima še sedaj boljševiško kroglo v telesu. Končno je ušel preko Carigrada v Pariz, kjer je spoznal mnogo Amerikancev, med njimi tudi hčerko ravnatelja velikega podjetja. Z njeno pomočjo je dobil mladi Rus delo v Ameriki in njej se ima tudi zahvaliti, da se je spoznal s svojo sedanjo ženo.

× **Cita krpa nogavice.** Grof Hunyadi, ki je bil zadnji maršal na dvoru bivšega cesarja Karla in ga je spremljal v Funchal, pripoveduje sedaj novinarjem v Budimpešti, da živi Karel in Cita na Madejri zelo preprosto življenje. Ko je odhajal, nista imela nobenega služabnika več. Samo šofer in njegova žena sta jima pomagala pri najnujnejših delih. Cita ima vedno polne roke opravila. Hunyadi pravi, da jo je opazoval, kako je cele ure krpala nogavice, ki pa jih je skrila, ko se jej je približal. Opoldne dobila pošto in časopise iz Portugalske. Včasih ju obišče kak dostojanstvenik ali kak drug veljak na Madejri. Ako ni nobenega, čitata največ zgodovinske knjige. Kosilo kakor tudi večerja sta jako priprosta. Hunyadi je pač govoril tako, da bi delal reklamo za Habsburgovca.

× **Petsto znak na enem pismu.** Na neki poštni urad je prispelo iz Rusije pismo, na katerem je bilo petsto znamk. Te znamke predstavljajo vrednost, da bi se lahko kupil za nje avtomobil, če bi namreč imele znamke še tisto vrednost kot pred vojno. Znamk je bilo na pismu za 2000 rubljev (ruski denar). 2000 rubljev je bila pred vojno lepa vsota, za katero si mogel kupiti avtomobil, danes pa, ko so rublji v vrednosti strahovito padli, ne dobiš za 2000 rubljev: niti kosa kruha.

× **Iznajdljivi Amerikanci.** Neki Amerikanec si je v mladih letih zlomil hrbtenico. Dolgo vrsto let so ga zdravili razni zdravniki, toda brezuspešno. Končno so ga obsodili, da bo moral vse življenje sedeti v postelji. Nedavno ga je obiskal nek zdravnik, ki je izjavil, da mu potom operacije zopet povrne že davno izgubljeno zdravje. Pohabljenec se je kajpada z veseljem podvrigel sicer nevarni operaciji. Zdravnik mu je pritrtil v hrbtenico 14 palcev dolg kos kravjega rebra, rano lepo zažil in povil. In čudež! V posteljo obsojeni pohabljenec danes zopet hodi, brez tuje pomoči. Kravja kost v telesu ga baje nič ne moti.

× **Ženo umoril.** Pred nekaj dnevi je bilo prebivalstvo mesta Reichenberga v Avstriji silno razburjeno zaradi umora, ki se na prvi hip nikakor ni mogel pojasniti. Našli so namreč neko ženo v postelji težko ranjeno in nezavestno. Njen mož pa je ležal v kuhinji z zvezanimi rokami in zamašenimi usti. Ker je manjkalo v omari 1000 kron, se je domnevalo na roparski umor. Žena je še isti dan umrla, ne da bi prišla k zavesti. Policija je opazovala moža umorjenke ter je videla, da je takoj drugi dan odšel v sosednjo hišo, kjer je stanovala neka vdova. Potom preiskave so našli pri vdovi krvavo sekiro, ki je bila last moža umorjene. Zaprli so oba, moža in omenjeno

vdovo. Mož je po daljšem zaslišanju priznal, da je ubil svojo ženo v veliki razburjenosti, zanika pa, da bi bila vdova kaj vedela za ta čin. Morilec izjavlja, da ga je na njegovo prošnjo zvezala vdova, ni pa ji povedal vzroka za to. Ker pa je sodišče drugačnega mnenja, se bosta morala oba zagovarjati pred porotniki.

× **Od mrtvih vstala.** Iz Londona poročajo, da se je v neki mali vasi blizu Londona zgodil sledeči nenavadni slučaj: Neka žena je povila zdravo možko dete. Tretji dan po porodu pa se je njeno zdravje nenadoma obrnilo na slabo, tako da so morali poklicati zdravnika. Ko je zdravnik došel, je našel ženo v popolni nezavesti. Preiskal jo je ter končno konstatiral, da je mrtva. Odšel je domu, da izpolni mrtvaški list. Ravno, ko je hotel list izročiti javnemu funkcionarju v podpis, je prihitel za njim neki član družine umrle žene ter mu povedal, da je mrtva žena zopet oživela. Odhitel je nazaj in res našel ženo zopet živo. Poročal je o tem slučaju zdravniškemu društvu v London ter izjavil, da v svoji tridesetletni praksi še ni doživel takega slučaja letargije.

× **Bogat berač.** V Ameriki je pred nekaj tedni umrl Dalmatinec Peter Vidović, ki je bil splošno znan berač v San Francisku. V svoji oporoki je zapustil svojim sorodnikom 120 tisoč dolarjev (v našem denarju 36 milijonov kron).

× **Največji most na svetu.** V Ameriki nameravajo zgraditi velikanski most, ki bo vezal Zedinjene države s Kanado. Most bo viseč ter bo največji most na svetu. Največja razdalja med posameznimi stebri bo znašala skoro 2 čevlja. Most bo zgrajen tako, da bo imel dva krova. Na zgornjem krovu bo vozila električna železnica, cesta za avtomobile in trotoarje za pešce. Spodnji krov bo služil samo za navadno železnico s tovornimi in osebnimi vlaki. Načrt za ta velikanski most je že popolnoma dovršen in če ne nestanejo sedaj še kakšne nepričakovane ovire, se bo začel že zgodaj spomladi graditi. Preračunjeno je, da bo gornji krov dovršen v dveh letih ter odprt prometu, za spodnjega pa bo treba štiri leta. Most bo tehtal 107.000 ton. Njegovo silno težo bo nosilo osem močnih jeklenih vrvi. Šest od teh vrvi bo 21 palcev debelih, ostali dve pa osemnajst palcev. Glavna dva stebra se bosta dvigala 380 čevljev nad morsko površino. Most bodo zgradili ameriški in kanadski kapitalisti z dovoljenjem ameriške in kanadske vlade. Glasom proračuna bo stal 300 milijonov dolarjev, kar bi znašalo po sedanjem tečaju 90 milijard jugoslovanskih kron.

× **Usmrčenje zločincev s plinom.** Smrtna kazen je poznana že od nekdaj. Že v najstarejši zgodovini čitamo o smrtni kazni in tudi danes še izrekajo v najmodernejših državah smrtne obsodbe. Različna pa je izvršitev smrtnih obsodb. Najstarejše je menda obglavljenje. V času preganjanja kristjanov so metali obsojence med zverine ali jih kuhali v olju. Kristusa so križali, kar je bilo pri židih v navadi. Carovnice in druge brezverce so kristjani zažigali. Sekiro in meč je izpodrinila francoska žiljotina, ki je marsikatero visoko glavo odrezala od trupla. Pa tudi vislice niso bile nenavadne. V novejši dobi so izumili modernejšee moralne stroje. Streljanje je danes v navadi pri vojaštvu. Američani so v najnovejšem času usmrtili obsojence s pomočjo elektrike. Toda tudi ta smrt se jim je zdela prekruta. Zato so nekatere države uvedle usmrčenje s plinom. Prva bosta imela to čast na smrt obsojena zločinca Sing in

John v Caroson City. Da se prihrani obsojenca mukopojno smrtno uro se izvrši obsodba, ko obsojenec spi. V ta namen so prirejene posebne celice. Ko obsojenec zaspi, se odpre plinova cev in celica napolni s plinom. Na ta način se obsojenec niti ne zave in že je mrtev.

× **Jetnik podedoval ogromno premoženje.** Pred kratkim je bil na Madžarskem izpuščen po prestani šestletni ječi radi tatvine in ropa neki 50letni Ignac Makra. Nedavno pred potekom kazni je sprejel obvestilo, da mu je neka bližnja rojkinja v Ameriki zapustila poldrugi milijon dolarjev, kar znaša v madžarski valuti krog trideset milijarde. To veselo vest mu je prinesel v zapor njegov branitelj, ki ga je pozdravil z besedami: «Ignac, ti si postal velik gospod!» Nekemu novinarju, ki ga je obiskal v zaporu, je na vprašanje, kaj bo počel s tolikim denarjem, odgovoril, da bo kupil kako veliko posestvo ter se bo pečal z umnim gospodarstvom. «Toda predno zapustim zapor,» je veselo dostavil, «bom pogostil vse moje dosedanje tovariše. Pet svinj bom dal speči; naj se tudi ta uboga raja enkrat pošteno naje. Ječarju pa, ki je bil z menoj vedno dober, bom kupil avtomobil.» Bogati jetnik pa ne zna ne čitati ne pisati!

× **Velikanska svatba v Carigradu.** Kljub velikemu siromaštvu, v kateri je zabredla današnja Turčija, je doživel Carigrad pred kratkim naravnost bajno svatbo, za katero se je plačalo nad 10 tisoč angleških funtov šterlingov. Ženin je obogatel za časa vojne na malo čuden način. Kupoval in prodajal je po Carigradu smetje in odpadke. Pridobil si je velikansko bogastvo, tako da so ga nazivali za «kralja smeti». Za svojo gostijo je najel kar 43 poslopij, v katerih so prenočevali njegovi gostje, katere je čez cel teden na prav orientalski način zabaval. Sto avtomobilov in tristo odprtih kočij je sledilo nevestinemu zaprtemu vozu do poslopja, kjer se je vršila poroka. Vsaka miza je bila pogrnjena za tristo gostov in nevesta je dobila darov v skupni vrednosti 6000 angleških funtov šterlingov.

Za smeh in kratek čas

Zdravnik in njegovi bolniki.

Zdravnik dr. Rožmarin je od vsakega bolnika, ki je iskal pri njem pomoči, zahteval, da se je moral sleči. Pa pride nekoč k njemu kmetski možak ves prašen od dolge hoje.

«Slecite se», mu zaukaže zdravnik.

«Gospod doktor...» meni sramežljivo kmet.

«Nič, nič, slecite se, potem bova govorila naprej.»

Možakar je hotel govoriti, nekaj povedati, a zdravnik mu ni pustil. «Slecite se!» je zahteval venomer toliko časa, da se je kmet udal in prišel v sami srajci pred doktorja.

«No, vidite, tako je prav!» reče dobrotljivo zdravnik, «zdaj pa povejte, kaj vam je!»

«Gospod, drva sem pripeljal», je povedal kmet jecljaje.

Vse ponarejeno.

Profesor je imel na svoji mizi mrtvaško glavo, katere se je hišna vestno izognila, kadar je brisala prah.

Nekoč je opomnil profesor hišno: «Na glavi je že prst prahu.»

Hišna je zagotavljala: «Naj le bo!

Jaz ga ne obrišem nikdar in nikoli, ker bi me lahko plašilo ponoči. Mrtvim daj mir, so rekli moja rajna mati in bofra sosedovega sina je pravila...» «Saj to je narejeno iz gipsa, to je potvorjena mrtvaška glava,» je pojasnil profesor nekoliko nevoljen.

Hišna se je prijela za glavo: «Do zdaj so imeli ljudje samo druge laze in zobe, zdaj pa nosijo kar cele narejene glave!»

Važno vprašanje.

Oče profesor piše, sinček sedi pri oknu in kliče opetovano: «Oče! Oče!»

Slednjič se obregne profesor: «Kaj hočeš zopet? Kaj ti nisem rekel, da me pusti v miru kadar delam?»

«Oče, samo en majhen hipec!» prosi sinček.

Oče zakriči: «Molči že enkrat ali pa povej, kaj hočeš, pa le, če imaš kaj važnega.»

Sinček vzdihne: «Oh, oče, to je važna, jako važna stvar in jaz bi rad, o, jako rad vedel...»

Oče radoveden: «Torej hitro!»

Sinček: «Vidiš oče, jaz bi te rad vprašal: Kaj dela vendar veter, kadar ne piše?»

Godba za druge.

Lajnar, ves povezan okoli ušes, vrti svojo lajno ob oglu ulice.

Gospa mu vrže dar v klobuk in vpraša z usmiljenjem: «Imate hudo trganje v ušesih, prijatelj?»

Lajnar: «Ušesa imam prav zdrava, zato jih zavežem, ker ne morem ves dan poslušati tega strašnega cviljenja.»

Gluh je, pa ne čuje.

Sosed Švedra žene kravo po cesti. Star je že in nekoliko slabo čuje. Sreča ga znanec in ga pozdravi:

«Dobro jutro, oče!»

«Ženem kravo na sejem,» mu odvrne sosed Švedra.

«Oče, vi ste gluhi!»

«Zato pa grem tu po senci, kjer ni muh.»

«Oče, niste vredni, da bi vam jih naštel petindvajset.»

«Da, da, doma so mi ponujali po šestindvajset, pa je le nisem hotel dati.»

Ona mu že da dovoljenje.

Rekrut Gustl Šrboncelj piše svoji izvoljenki: «Predraga Genovefa! Če bom smel v nedeljo zvečer, bom prišel k Tebi.»

Dobrosrčna Genovefa mu odpiše: «Le pridi, smeš!»

Ženski kotiček

VARČNOST IN SKOPOST.

Čestokrat se zgodi na svetu, da zamenjavajo ljudje varčnost s skopostjo. Neki francoski pisatelj je rekel: «Moder in reden mož devlje denar v svojo glavo, toda skrbno se čuva, da mu denar ne

pride v srce.» To se pravi: Z razumom in z vso skrbnostjo moramo štediti in zbirati gnotna sredstva za poznejša leta in za svoje potomce, ali to štedenje nam ne sme postati strast, ki ne privoščiti niti najbližjim prav ničesar.

Pred vsem je potrebno, da gospodinja natančno ve, kakšne dohodke in kakšne stroške bo imela. Žena mora imeti vedno pred očmi, koliko ima vsak mesec ali teden denarja na razpolago ter ne sme nalagati z razsipnostjo in ničemurnostjo možu nepotrebnih skrbi.

Pravilna in redna razdelitev stroškov je prepotrebna podlaga zakonskega miru in vsakega ugodnega življenja. Živi tako, kakor moreš in ne tako kakor bi rada, ter pomni, da živiš pred vsem za rodbino in ne za zunanji svet! Vsakemu razumnemu človeku je vsekakor ljubša v skromnih razmerah živeča rodbina kakor pa obitelj, ki živi v razkošju, a o kateri ve vsakdo, da tiči globoko v dolgovih.

Zato naj bi vplivale žene tudi na svoje može, da so v vsakem oziru skromni. Omilile naj bi jim dom, da bi ne zahajali v gostilne, kjer se čestokrat po nepotrebnem zapije toliko denarja. Bridka resnica je, da po mnogih krajih še vedno vlada alkohol med delavci, kmeti in tudi gospodi, dasi ne moremo tajiti, da je v tem oziru že dokaj boljše, kakor je bilo pred leti. Naloga slovenskih žen naj bi bila, da odvrtačo može od pijančevanja. Saj alkohol ugrabi človeku zdravje in denar. Pri današnji druginji pa že pri najmanjši lahkomišljenosti lahko stroški prekoračijo dohodke in potem se začne življenje na dolg, ki vodi v propast in uniči srečo tolikih rodbin.

Če torej nimaš velikega premoženja ali velike plače, kupuj vedno le najpotrebnejše in plačaj vse sproti! Na upanje jemlji pač le v najsrajnejši sili. Nič ni hujšega, kakor plačevati dolgove, ki silno hitro rastejo... Ne pripravljaj gostij, nego kuhaj skromno, a okusno in skrbno, če so tvoji dohodki tudi skromni.

Nikakor pa ne sme gospodinja skopariti pri hrani, ki bodi preprosta, toda zadostna in tečna. Mož in žena delata, torej morata tudi jesti; otroci rastejo, zato potrebu-

Zelo prijetno deluje lekarnarja Fellerja prijetno dišeči «Elsafluid», če se drgnejo z njim hrbet, roke, noge in celotno telo. «Elsafluid», ki se uporablja tudi kot lepotilo (kosmetikum) in ki služi negovanju kože, zob in ust, je mnogo močnejši in boljše kakor francosko žganje in že 25 let priljubljeno sredstvo. 3 dvojne steklenice ali 1 specialna steklenica stane z zamotom in poštnino vred 48 kron. Razpošilja ga Evgen V. Feller, lekarnar v Stubici donji, Elsatrg št. 360 (Hrvaško).

Raj je Elsafluid — to se zna!

Lekarnar Feller — Stubica!

jejo dobro prirejene hrane. Tudi naj gospodinja ne zabi poslov, ki so ves dan na nogah in pri delu!

Neumestna je pa tudi varčnost v kulturnem oziru ter je nespametna žena, ki si nikdar ne privoščiti nikakega razvedrila, nego dela kakor tovarna živina, dokler slednjič ne omaga. Kakor telo, potrebuje tudi duša svoje hrane.

Varčnost obstoja torej v tem, da znamo prav in pametno razdeljevati dohodke, ki ž njimi lahko razpolagamo in ne v stiskanju teh dohodkov, katere bi morda devali na stran ter s tem brezpotrebno kratili vsako ugodnost svoji družini.

Najbolj varčni pa moramo biti s časom. Benjamin Franklin je rekel: «Bodite bolj varčni s časom nego s katerokoli drugo stvarjo, ker čas je blago, iz katerega je narejeno življenje!»

Mokrega krompirja ne spravi nikdar v klet. Razgrni ga za par dni na suhem prostoru, da se osuši, potem ne bo plesnil. Krompir podložiti s praprotnjo in potrosi s pepelom. Dokler ne pritisne zima, odpiraj skrbno okna in sirambe, kjer imaš krompir. Zaprt in pokrit ni nikdar tako dober, več zraka ko ima, tem boljši je.

LEPOTA

kože, obraza, vrata, rok, kakor tudi tepa rast las se more doseči samo z razumno nego lepote. Tisočera priznanja so dospela iz vseh dežel sveta za lekarnarja Fellerja:

„Elsa“ lilijno mlečno milo, najbolje blago, najčinejšo „milo lepote“; 4 kosi z zamotom in poštnino 98 K.

„Elsa“ obrazna pomada odstrani vsako nečistost kože, solne pege, zajedavce, nabore itd. ter naredi kožo mehko, rožnatobelo in čisto; 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštnino 52 K.

„Elsa“ Tanochina pomada za rast las krepi kožo glave, preprečuje padanje, lomljenje in cepanje las, zaprečuje prhut, prerano osivelost itd.; 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštnino 52 K.

Prodajalci dobe, če naroče najmanj 12 kosov enega predmeta, popust v naravi.

Razno: Lilijno mleko 15 K; brikotaz 8 K; najčinejši Hega-puder dr. Klugerja v velikih originalnih skatlah 30 K; najčinejši Hega-zobni prašek v patent skatlah 30 K; puder za gospe v vrečicah 5 K; zobni prašek v skatlah 7 K; v vrečicah 5 K; Sachet-ditave za perilo 8 K; Schampoon za lase 5 K; rumenilo, 12 listkov 24 K; najčinejši parfum po 40 in 50 K; močna voda za lase 58 K. Za te razne predmete se zamot in poštnina posebe računata.

EVGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA donja, Elsatrg št. 360 40-1 (Hrvaško). 48/14/11 a.

Varčna gospodinja rabi edinele

GAZELA MILO

ki je najboljšo in najcenejšo!

Dolniška glavnicar
K 30,000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve: okrog
K 10,000.000

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metkovič, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd. **Izdaja:** Čekle, nakaznice in akreditivo na vsa tu- in inozemska mesta.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: Jadranska.

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Daje predudmet: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Telefon št. 257.